

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2023

Bc. Pavlína Tučková

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií

Vzdělávání v porodní asistenci

Diplomová práce

2023

Bc. Pavlína Tučková

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Pavlína Tučková**
Osobní číslo: **Z21395**
Studijní program: **N0913P360005 Specializace v porodní asistenci – Perioperační péče**
Téma práce: **Vzdělávání v porodní asistenci**
Téma práce anglicky: **Education in midwifery**
Zadávající katedra: **Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce**

Zásady pro vypracování

1. Studium literatury, sběr informací a popis současného stavu řešené problematiky.
2. Stanovení cílů a metodiky práce.
3. Příprava a realizace výzkumného šetření dle stanovené metodiky.
4. Analýza a interpretace získaných dat.
5. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah pracovní zprávy: **50 stran**
Rozsah grafických prací: **dle doporučení vedoucího**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

DOLEŽAL, Antonín. *Paměti porodníka*. Praha: Maxdorf, 2019. ISBN 978-80-7345-597-2.
LENDEROVÁ, Milena. *Ženy s kufříkem a nadějí: porodní báby a asistentky v českých zemích od poloviny 19. do poloviny 20. století*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4475-2.
ROZTOČIL, Aleš. *Moderní porodnictví*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-247-5753-7.
SLEZÁKOVÁ, Lenka, Martina ANDRÉSOVÁ, Petra KADUCHOVÁ, Monika ROUČOVÁ a Eva STAROŠTÍKOVÁ. *Ošetřovatelství v gynekologii a porodnictví*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0214-3.
VRÁNOVÁ, Věra. *Historie babičtví a současnost porodní asistence*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1764-6.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Markéta Moravcová, Ph.D.**
Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **27. dubna 2023**

L.S.

doc. Ing. Jana Holá, Ph.D. v.r.
děkanka

Mgr. Helena Poláčková v.r.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 3. března 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA

Prohlašuji:

Práci s názvem Vzdělávání v porodní asistenci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 25. 4. 2023

Bc. Pavlína Tučková v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych chtěla velmi poděkovat vedoucí mé diplomové práce, paní Mgr. Markétě Moravcové Ph.D. Děkuji za cenné rady, trpělivost, vstřícnost a ochotu pomoci. Dále bych chtěla velmi poděkovat rodině a přátelům, kteří mě ve studiu intenzivně podporovali a věřili v úspěšné zakončení. Děkuji také respondentkám za ochotu účastnit se průzkumného šetření a kooperaci při sběru dat.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá vzděláváním porodních asistentek. Je zde stručně shrnuta historie porodní asistence a další vývoj v profesi a v jejím vzdělávání. Dále se z této diplomové práce lze dozvědět aktuální podmínky studia porodní asistence a následně celoživotní vzdělávání po řádném zakončení studia a nástupu do pracovního procesu. Průzkumná část je vedena formou nestandardizovaného dotazníku. Průzkumná část byla zaměřena na zjištění, zdali se porodní asistentky nadále vzdělávají i po řádném zakončení studia. Respondentkami byly porodní asistentky v pracovním procesu ze dvou krajských nemocnic Kraje Vysočina.

KLÍČOVÁ SLOVA

historie, legislativa, porodní asistence, vzdělávání

TITLE

Education in midwifery

ANNOTATION

This diploma thesis deals with the education of midwives. The history of midwifery and further developments in the profession and in its education are briefly summarized here. In addition, from this diploma thesis, you can learn about the current conditions of studying midwifery and, subsequently, lifelong education after the proper completion of studies and entry into the workforce. The exploratory part is conducted in the form of a non-standardized questionnaire. The exploratory part was aimed at finding out whether midwives continue their education even after completing their studies. The respondents were midwives in the labor process from two regional hospitals in the Vysočina region.

KEYWORDS

history, legislation, midwifery, education

OBSAH

Úvod.....	11
1 Cíle a metody práce	13
1.1 Cíl práce.....	13
1.2 Metody ke sběru dat.....	13
Teoretická část	14
2 Historie vzdělávání v Porodní asistenci.....	14
2.1 Pravěk	14
2.2 Starověk	14
2.3 Středověk a raný novověk.....	15
2.4 Novověk.....	16
3 Vzdělávání v Porodní asistenci v České republice	19
3.1 Bakalářský typ studia.....	20
3.2 Magisterský typ studia	21
4 Celoživotní vzdělávání	23
4.1 Sebevzdělávání	24
4.2 Profesní organizace porodních asistentek v České republice	24
5 Kompetence porodních asistentek	27
5.1 Kompetence stanovené vyhláškou.....	27
5.2 Legislativa.....	28
Průzkumná část	30
6 Cíle a průzkumné otázky	30
7 Metodika průzkumné části.....	31
7.1 Metodika průzkumné části.....	31
7.2 Charakteristika respondentek.....	32
7.3 Zpracování získaných dat	36
8 Interpretace dat	37

9	Diskuze	51
10	Závěr	61
11	Použitá literatura	63
12	Přílohy.....	66

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázek 1 Věkové kategorie respondentek v N1 a N2.....	33
Obrázek 2 Počet let praxe v oboru u tázaných respondentek v N1 a N2.....	34
Obrázek 3 Počet respondentek dle typu nejvyššího dosaženého vzdělání (N1 a N2)	35
Obrázek 4 Tendence respondentek pokračovat v dalším studiu (N1 a N2).....	37
Obrázek 5 Účast respondentek na jisté formě celoživotního vzdělávání v rámci jednoho roku (N1 a N2)	38
Obrázek 6 Formy sebevzdělávání respondentek v N1 a N2.....	39
Obrázek 7 Tematické zaměření sebevzdělávání respondentek v N1 a N2	41
Obrázek 8 Možnost respondentek využít formy sebevzdělávání poskytnuté zaměstnavatelem (N1 a N2)	42
Obrázek 9 Množství respondentek, kterým přispívá zaměstnavatel v rámci sebevzdělávání (N1 a N2)	43
Obrázek 10 Výše investice do sebevzdělávání respondentek z N1 a N2	44
Obrázek 11 Omezující faktory v sebevzdělávání u respondentek z N1 a N2.....	45
Obrázek 12 Názor, zdali se respondentky (N1 a N2) domnívají, že je vzdělávání během řádného studia pro PA dostačující	46
Obrázek 13 Návrhy respondentek z N1 a N2, co by mělo zahrnovat celoživotní vzdělávání.....	47
Obrázek 14 Názor respondentek na změnu ve formě vzdělávání (N1 a N2)	49
Tabulka 1 Popisná statistika – věk respondentek z N1 a N2	33
Tabulka 2 Popisná statistika – délka praxe v respondentek z N1 a N2	35

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

atd.	a tak dále
BP	bakalářská práce
č.	číslo
ČAPA	Česká asociace porodních asistentek
ČKPA	Česká konfederace porodních asistentek
ČSPA	Česká společnost porodních asistentek
ČR	Česká republika
ČZL	Česká ženská lobby
DP	diplomová práce
EMA	Evropská asociace porodních asistentek
ES	Evropská společenství
FIGO	Mezinárodní federace gynekologie a porodnictví
FZS	Fakulta zdravotnických studií
ICM	Mezinárodní konfederace porodních asistentek
N1	nemocnice č. 1
N2	nemocnice č. 2
PA	porodní asistentka
pl.	platném
Sb.	sbírky
SZZ	státní závěrečná zkouška
UNIPA	Unie porodních asistentek
WHO	Světová zdravotnická organizace

ÚVOD

Diplomová práce na téma vzdělávání v porodní asistenci se zabývá problematikou vzdělávání porodních asistentek, neboť je nutné si uvědomit důležitost tohoto tématu. Žijeme ve 21. století, pokroky v zdravotnictví jdou rapidně kupředu, proto pravidelné a kvalitní vzdělávání porodních asistentek by mělo být samozřejmostí. Porodnost a nároky rodiček stoupají. Dokazuje to i údaj Českého statistického úřadu z roku 2020, který konstatuje, že se živě narodilo 110,2 tisíce dětí. Samozřejmě jsou v této statistice obsaženy také poklesy porodnosti, které byly zapříčiněny okolnostmi, jako je například reprodukční věk rodiček. Pokles porodnosti však nemění nic na tom, že je kladen velký nárok rodiček na péči během gravidity, vedení porodu nebo péči v období šestinedělí. Proto je nutné tuto problematiku týkající se vzdělávání v porodní asistenci řešit. Porodní asistentky mají mnoho možností se ve všech fázích kvalitně vzdělávat. Možnost vzdělávání porodních asistentek je pochopitelně však limitována faktory, jako jsou čas, finanční situace nebo také ochota zaměstnavatele. Vybrala jsem si právě toto téma diplomové práce, jelikož mi připadalo velmi zajímavé a obohacující. Část mladé generace porodních asistentek již nevnímá vzdělávání jako nutnost a výzvu. Na druhou stranu starší porodní asistentky měly jiné podmínky pro vzdělávání, a ne každá měla naopak možnost se sebevzdělávat. Porodní asistentka se potřebuje neustále obohacovat novými poznatky, protože jak je již řečeno výše, doba postupuje neuvěřitelně rychle, a tím pádem i věda a možnosti péče v oboru porodní asistenci. Zároveň je vždy potřeba předcházet komplikacím a poskytovat vysoce kvalifikovanou péči, což s sebou nese rovněž nutnost se celoživotně vzdělávat. Zaměřuji se na toto téma, jelikož ho vnímám jako velmi důležité. Je určitě přínosné dozvědět se, zdali mají porodní asistentky aktivní přístup k sebevzdělávání nebo co je v této činnosti například ovlivňuje a motivuje. Diplomová práce je pojata jako jisté resumé pro identifikaci problému ovlivňujícího činnost sebevzdělání v oboru porodní asistenci a jeho následného řešení.

Diplomová práce se skládá ze dvou částí - teoretické a průzkumné.

Teoretická část obsahuje v úvodu popis vývoje vzdělávání v porodní asistenci. Je zde patrné, že vzdělávání od historie do současnosti velký pokrok. Je zde nastíněný hlavní zlom, za kterým stojí vladařka Marie Terezie. Díky ní nastal právě zmiňovaný pokrok ve vzdělávání jakožto celku, ne pouze v porodní asistenci. Další kapitola detailně popisuje podmínky vzdělání vedoucím k úspěšnému vykonávání činnosti porodní asistentky. Aktuální podmínky vzdělávání jsou takové, že studium porodní asistenci lze uskutečnit pouze formou

vysokoškolského studia typu bakalář a dále lze pokračovat i v navazujícím magisterském studiu. Dříve až do roku 1993 mohly pozici porodní asistentky vykonávat ženy, které si dokončily pomaturitní vzdělání. Vyšší odbornou školu – obor Porodní asistentka mohly absolvovat až po roce 1993. Taková forma studia v této době již není možná. V této diplomové práci se čtenáři mohou dozvědět o legislativních záležitostech týkajících se porodních asistentek a v neposlední řadě o formě celoživotního vzdělání.

Druhá část diplomové práce je část průzkumná. Šetření je zaměřeno na porodní asistentky, které jsou již v pracovním procesu. Hlavní průzkumný cíl práce je zjistit, zda se porodní asistentky nadále vzdělávají i po řádném zakončení kvalifikačního studia. Dílčí cíle průzkumné části jsou dva, a sice zjistit, jakou formou se oslovené porodní asistentky sebevzdělávají, a dozvědět se, jak porodní asistentky hodnotí podmínky celoživotního vzdělávání.

Průzkumná část má ujasnit, jak se porodní asistentky ze dvou zkoumaných krajských nemocnic Kraje Vysočina vzdělávají, jaká témata je nejčastěji zajímají a co jim vzdělávání komplikuje.

Zdroje, které pomohly ke zpracování této závěrečné práce, jsou uvedeny v závěrečné části diplomové práce. Jsou zde obsaženy historické či aktuální knižní zdroje, internetové zdroje, články, odborné časopisy a v neposlední řadě diplomové či bakalářské práce, které napomáhaly k realizaci pasivní diskuse.

1 CÍLE A METODY PRÁCE

1.1 Cíl práce

Průzkumným cílem práce je zjistit, zdali se i po řádně zakončeném kvalifikačním studiu vzdělávají porodní asistentky, které již působí v pracovním procesu. Dílčí cíle jsou: zjistit, jakou formou se oslovené porodní asistentky nejčastěji vzdělávají, a dozvědět se, jak porodní asistentky hodnotí současné podmínky celoživotního vzdělávání. Na dílčí cíle navazují i průzkumné otázky, které zjišťují, jak často, v jaké podobě a v jakých tématech se oslovené porodní asistentky vzdělávají v rámci celoživotního vzdělávání a jaké jsou názory dotazovaných porodních asistentek na zavedený systém celoživotního vzdělávání a jeho konkrétní podmínky.

1.2 Metody ke sběru dat

Teoretická část popisuje vzdělávání v porodní asistenci. Seznamuje s historií a aktuálními formami celoživotního vzdělávání porodních asistentek. Teoretická část byla vytvořena pomocí literární rešerše dostupných literárních zdrojů na dané téma.

Metodou sběru dat k dosažení cílů diplomové práce je nestandardizovaný dotazník vlastní tvorby, který je složen ze 14 otázek. Nestandardizovaný dotazník byl vytvořen na základě konzultací s vedoucí práce, stanovených cílů a zpracované literární rešerše. Jakožto metoda ke zpracování získaných dat sloužil počítačový program Microsoft Excel a program Statistica. Pomocí těchto programů byly výsledky z šetření analyzovány a převedeny pro lepší rozlišení do tabulek a grafů. Následný návrh pro pracoviště v daném regionu, který vznikl díky výsledkům průzkumného šetření, je obsažen v kapitole 9.

TEORETICKÁ ČÁST

2 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ V PORODNÍ ASISTENCI

V průběhu let se obor porodní asistence velice rozvíjel. V minulosti se porodní asistentky vzdělávaly od sebe samy navzájem. Jedna zkušenější porodní bába učila druhou, protože dříve nebyly žádné kurzy či školy. Ve stručných podkapitolách je ukázán posun v oboru porodní asistence. Historie porodních asistentek je zobrazena v těchto historických obdobích – pravěk, starověk, středověk, raný novověk a novověk. (Roztočil a kol., 2017)

Porodní báby byly od dávné historie součástí místních kolektivních pamětí. Spoluobčané je vnímali jako jistý inventář obce, podobně jako učitele, starostu či faráře. Porodní bábu potřeboval zkrátka každý občan. PA byla vnímána jako lidská bytost a zároveň měla svoji sociální funkci. Porodní asistentka byla součástí při zrození, křtu, ale také smrti. Při křtu například držela dítě a bývala také velmi často kmotrou dítěte. Někdy také upravovala nebožtíka do rakve. Přibližně v letech 1850–1950 se prohloubila profesní organizace PA. Porodní báby přešly od sousedské výpomoci k povolání, které je třeba legislativně zakotvit. Během několika sta let se porodní asistentka změnila z porodní báby na zmíněnou porodní asistentku. (Lenderová a kol., 2019)

2.1 Pravěk

Zmínky o úrovni porodnictví v období pravěku máme pochopitelně strohé, ovšem jsou doloženy informace, že se muži dožívali delšího věku nežli ženy. Tento fakt pravděpodobně souvisel i s reprodukční činností žen. Porod byl spojen s magií a náboženskými úkony, které se táhnou přes celý starověk, středověk až do současnosti. Porodu se účastnily zkušené ženy, které již rodily. Byl zde přítomen také manžel či šaman. (Roztočil a kol., 2017)

2.2 Starověk

V době starověku vznikala nejstarší lidská povolání, jedno z nich bylo i babictví. V Egyptě při porodu samozřejmě ještě nebyly porodní asistentky, ale nacházely se zde pomocnice (báby pupkořezné), které se věnovaly magickým úkonům k ochraně božstva. Zajímavostí je, že bůh, který byl označován jako patron dobrého porodu, byl chondrodystrofický trpaslík Bes. Bohyně zdraví rodiček byla Hathor. Jsou zde zmínky o hebrejském babictví, kdy se ctílo pravidlo, že život ženy měl větší hodnotu nežli život dítěte. Novorozené dítě mužského pohlaví mělo větší význam nežli novorozené dítě ženského pohlaví. (Roztočil a kol., 2017)

Porodní báby dávaly těhotným ženám na břicho na podporu porodních bolesti oko či jazyk z chameleona, hadí zub, močový kámen či ibisí kosti. Pokud žena chtěla donosit zdravé dítě a toužila mít snadný porod, musela omezit sůl a vyhýbat se studené vodě. Jako doplněk stravy porodní báby doporučovaly kapustu, třemdavu (starodávná rostlina s obsahem silice vonící po citronu) a hlemýždě. (Vránová, 2007)

U porodu byly přítomny pouze pupkořezné báby, které byly velmi zkušené. Pouze když nastaly komplikace, byl k porodu zván další zkušenější člověk. Většinou při komplikacích zemřela žena či dítě. (Slezáková a kol., 2017)

Řecko a Řím mělo již dokonalejší znalosti o délce těhotenství, anatomii, těhotenství, potratech atd. V této době se objevuje anatomická škola Hérofilose z Chalkedonu, která fungovala ještě v roce 100 n. l. Hérofilosovy knihy jsou ztracené, Soranos však znal jeho spisy Maiotikon – babické rození. Lékaři a také obstetřic – porodní báby přicházely z Malé Asie, Řecka, Egypta, mnohdy to byli otroci. Výběr porodních bab stanovil již zmiňovaný Soranos. Soranos také určil, že toto povolání mají vykonávat pouze gramotné ženy s dobrou pamětí, pracovité a budící respekt, které dobře vidí a dobře slyší. Porodní bába má být statná s dlouhými prsty a krátkými nehty. Maia (porodní bába) zmínila, že musí být sympatická, a nebyla zde podmínka, aby již rodila. Tyto ženy nesměly být pověřivé. Porodní práci prováděly v Řecku a Římě báby pupkořezné, pupkomatky, matky bolesti atd. V této době zaostávala vzdělanost a panoval zde strach ze smrti při porodu. Velkou roli zde hrály modlitby pro rodící, které každá asistentka u porodu znala. (Roztočil a kol., 2017)

Jistá zajímavost praví, že ve starém Římě se věřilo tomu, že pokud se narodilo dítě v blanách či se zbytkem porodních blan na hlavičce, zvané jako caput galeatum, bude mít po celý život štěstí. Dříve se v oboru porodní asistence velmi věřilo na pověry (Vránová, 2007)

2.3 Středověk a raný novověk

Středověk a raný novověk je proslulý tím, že nastal úpadek v porodnictví. Velká řada poznatků byla zapomenuta a porodnictví se považovalo za zcela nedůstojné pro lékaře. V této době se objevuje velká řada zařikání a pranostik. Změna nastala až v období renesance. (Slezáková a kol., 2017)

Ve středověku a raném novověku se již objevují školy pro lékaře, kde se mohly vzdělávat i ženy. Porodní báby se stále učily jedna od druhé. Vedly porody a pouze v případě velkých komplikací volaly na pomoc ranhojiče. Ranhojiči prováděli rozčtvrcení plodu, dekapitace, eviscerace či perforace hlavičky. Tyto metody byly v tehdejší době jedinou možností,

jak zachránit rodiče život. V Čechách byla úroveň porodních bab velmi špatná. Úroveň porodních bab se mohla zlepšit v Paříži či v německých či rakouských městech již v 16. století. Mimo jiné zde bylo velmi silné náboženské pouto. Nadmíru se dbalo na to, aby dítě po porodu bylo co nejdříve pokřtěno. Pokud se dítě zaklínilo v porodních cestách, byly porodní asistentky vybaveny i takovým nástrojem, který je zvládl za této situace v porodních cestách pokřtít. Pokud se řeklo slovo porodní bába, představil si člověk ženu zkušenou. Porodní báby se účastnily soudních řízení, posuzovaly vraždy dítěte, panenství žen či známky prodělaného těhotenství. (Roztočil a kol., 2017)

2.4 Novověk

V období novověku ve Francii se od 17. století separují porody chudiny do nemocnic pařížského Hotel de Dieu Maternité. V ústavech začínají pracovat zkušené báby a v anatomii zdatní chirurgové. Napříč Německem se stala průkopnicí die Chur-Brandenburgische Hoff- Wehe- Mutter, brandenburská dvorní porodní bába Justine Dittrichin Siegemundin. Napsala knihu o potřebné výuce, která zahrnovala těžké a nepravidelné porody. Tato brandenburská porodní bába již zdatně uměla využít techniku, při které upevnila tyčinku na nožku plodu za účelem obratu dítěte v případě, že šlo koncem pánevním. V této době se již objevuje větší množství knih určených pro porodní báby. (Roztočil a kol., 2017)

V českých zemích nastaly v období novověku postupné významné změny ve vzdělávání. Nastolila je tehdejší vladařka, císařovna Marie Terezie, a následně vlada jejího syna Josefa II. Tato vladařka zavedla povinnou školní docházku, a tím zajistila i kvalitní vykonávání daných profesí a vyšší úroveň vzdělanosti pro prostý lid. Sama císařovna prodělala velké množství porodů, a proto do Vídně povolala Gerharda von Swietena, který byl císařovniným osobním lékařem a posunul porodnictví a vzdělávání v oboru na vyšší úroveň. (Doležal, 2001)

V průběhu let se studium porodní asistence stále zdokonalovalo. Během postupujících let se postupně jasně stanovilo jisté pravidlo, že porodní asistentky, které zdárně zakončily studium, vykonávaly přísahu, kterou musely znát nazpaměť. Vránová (2007) zmíněnou přísahu parafrázovala a její znění je takové. *„Slibujete, že těhotným, ženám rodícím i po porodu, kterým ku pomoci volána budete, ať sic chudým, právě tak bohatým, svým uměním ochotně pomáhati budete, přitom všechny povinnosti, zákony pro porodní báby, nařízení a instrukce, jež předepsány věrně a svědomitě dodržovati budete.“* Po odříkání přísahy podala porodní babička ruku řediteli babické školy a řekla: *„Tomu, co mi bylo přečteno, jsem porozuměna a slibuji to zachovávat.“* (Vránová, 2007, s. 54)

Aby tato přísaha nebyla nikdy zapomenuta, byl její text součástí téměř všech učebnic o porodní asistenci. V této době je na určitých školách zmíněná přísaha obsažena například v deníku odborné praxe či jako doplněk diplomu při zakončení státní závěrečnou zkouškou. (Lenderová a kol., 2019)

Významnou českou osobností byl Jan Melič, který jako první provedl 21. května 1792 císařský řez, kdy přežila žena i dítě. Byl velmi vzdělaný a uvědomělý. Zůstal bohužel nepochopen, zemřel sám, chudý a byl zapomenut. Jeho přínos ke zvýšení úrovně vzdělanosti porodních bab je však nesporný. Na přelomu 18. a 19. století nastává v Čechách velká změna ve vývoji porodnictví. Do porodnice „Na Větrově“ nastupuje Antonín Jungmann, který byl přednostou v letech 1811–1850. Trval na výuce porodních babiček a studentů fakulty. Na tento popud vzniká „Pražská škola“ a porodní báby se začínají aktivně vzdělávat. Začínají být nutná teoreticko–praktická cvičení, která trvala zhruba 6–8 týdnů. Na konci každého kompletně završeného období následovala nutnost přezkoušení. Studentka musela před odborně vybranou komisí provést porod na fantomu a předvést potřebné hmaty ohledně obratu plodu. Během doby, kdy Jungmann učil, prošlo klinikou více než 8200 porodních babiček. Jungmann napsal publikaci v roce 1804 pod názvem Úvod do babení, kde první strana obsahuje velice důležité sdělení – „Nezkušené a nepotvrzené báby se netrpí!“ Tento významný člověk požadoval, aby každá porodní bába byla zdravá, měla ideálně věk 20–30 let, dále byla šlechtná, bedlivá, opatrná, povážlivá, ale hlavně trpělivá. (Roztočil a kol., 2017)

Po Antonínu Jungmannovi nastupuje jeho žák Wilhelm Lange, který vypracoval reformu vzdělávání porodních bab, podle které výuka probíhala až do roku 1920. Teoreticko–praktická výuka probíhala již 4 měsíce v českém a německém jazyce vždy pro 60 žaček přímo na místě porodnice. Průkopníkem byl také Jan Streng, který zpočátku vedl kliniku babickou. Napsal Učebnou knihu o porodnictví pro babičky, kde byla zmíněna jistá pravidla o vykonávání této profese. Stanovil, že porodní babičky, které chtěly vykonávat toto povolání, musely mít diplom a byly podřízené krajským lékařům, místním vrchnostem a krajskému úřadu. Jejich dům musel být označen štítem a musely být dostupné ve dne v noci rodícím ženám. Diplom pro porodní báby byl zprvu vydáván v německé jazyce a později 22. 12. 1880 bylo nařízeno vydávat diplomy také v českém jazyce. V tomto období je již kladen velký důraz na hygienu a dezinfekci, a to nejen u rodičky, ale také celkového prostředí. K dezinfekci pokoje využívala porodní babička 100 g chlorového vápna s vodou. Pokrok ve vzdělávání porodních bab také zajistil Václav Rubeška. Tento muž v roce 1893 rozhodnul, že bude zavedena samostatná císařsko–královská škola babická v Praze. Tato škola již nebyla součástí univerzity.

Výuka porodních bab zde probíhala téměř nepřetržitě. Každý rok se uskutečnily tři čtyřměsíční kurzy. Za 28 let touto školou prošlo zhruba 5000 porodních babiček, které následně pracovaly po celých Čechách. Rubeška udělal velmi mnoho pro zkvalitnění vzdělání porodních bab. Napsal publikaci Porodnictví pro babičky. Díky Rubeškovi nastal velký rozkvět ve vzdělávání v porodní asistenci. Celková inovace a rozvoj výuky porodních bab byly ovlivněny také kulturou. Toto období je již bohaté na velké množství literatury týkající se porodní asistence (Roztočil a kol., 2017)

Doležal (2019) uvádí, že přečetl velké množství děl z 18. a 19. staletí. Zmiňuje ovšem, že během těchto dvou staletí nastal obrovský nárůst a rozvoj porodnictví a vzniklo tolik odborné literatury, že nelze všechna díla přečíst. Tato zmínka vedla k tomu, že z německých a francouzských handbuchů v mnohosvazkových vydáních vybrali tehdejší učitelé ty důležité informace a ucelili je do jednoho společného celku. (Doležal, 2019)

V roce 1920 ministerstvo zdravotnictví zrušilo kurzy pro ještě neznalé, nové porodní asistentky a konaly se poté pouze kurzy pro porodní báby v praxi. Babická škola se opětovně stala univerzitní klinikou. V roce 1925 byl organizován sraz porodních bab v Praze, kde zúčastněný, Rubeška a Pachner iniciovali požadavek, aby se porodní asistentky vzdělávaly minimálně po dobu 3 let, nikoliv jak bylo dříve, v jednom desetiměsíčním kurzu. Zprvu se nepodařilo a jejich návrh se uplatnil až v roce 1947, kdy se porodní asistentky přestaly vzdělávat ve formě desetiměsíčních kurzů, ale vzdělávaly se po dobu 2 let. V Československu fungovaly v této době pouze dva ústavy – Ostrava a Pardubice. (Vránová, 2007)

Vránová (2007) uvádí drobné shrnutí, jak vzdělávání porodní asistence probíhalo v průběhu let a co studium obsahovalo. V letech 1955–1956 je zavedeno čtyřleté studium zakončené maturitní zkouškou. Tato forma studia zprvu probíhala společně s všeobecnými sestrami. Později se tyto dva obory rozdělily a každý typ se studoval samostatně. Od roku 1958 do 1959 bylo zavedeno dvouleté pomaturitní studium pro porodní asistentky. Po absolvování tohoto studia byly absolventy nazývány ženskou sestrou a tento název se používal až do roku 1993. V roce 1993 ženská sestra je již nazývána porodní asistentkou. V letech 1995–1996 je zaveden obor diplomovaná porodní asistentka. Tento obor se vyučoval na vyšších zdravotnických školách a studium trvalo 3 roky. Tento typ studia fungoval do roku 2002. Poté vzniklo vysokoškolské studium zakončené titulem bakalář a trvá 3 roky.

3 VZDĚLÁVÁNÍ V PORODNÍ ASISTENCI V ČESKÉ REPUBLICE

Po vstupu do Evropské unie došlo k harmonizaci vzdělávání nelékařských zdravotnických profesí. Mezi tyto profese patří právě obor porodní asistentka. Vzdělání porodních asistentek je řízeno podle zákona č. 96/2004 Sb., zákona o nelékařských zdravotnických povoláních, ve znění pozdějších předpisů. Vzdělávání oboru porodní asistentka udělalo postupem času velký pokrok. Možností vzdělání na dobré úrovni je v České republice dostatek a dostupnost je bez komplikací. Je nutné, aby i nadále zůstaly v České republice kvalitně vzdělané porodní asistentky pracující jak v ambulantní, nemocniční, tak i soukromé sféře. (Pražsky, 2013)

Vzhledem k psychické náročnosti a potřebě vysoké odbornosti je nutnost vykonávat zdravotnické povolání v oblasti porodní asistence pouze tehdy, kdy student nabyde bakalářského, popřípadě navazujícího magisterského vzdělání. Na rozdíl od jiných vysokých škol byly a jsou zdravotnické školy bohaté na teoretickou a praktickou výuku. Výuka byla taktéž věnována pedagogické praxi. (Kutnohorská, 2010)

Dle Edwardse a kol. (2018) existují důkazy, které poukazují, že kvalitně poskytnutá péče porodních asistentek je zásadní pro snížení úmrtnosti matek. Ve východní Africe je profese PA zahrnuta do role ošetřovatelky. Článek poukazuje na problémy, které jsou při přípravě kvalifikovaných porodních asistentek v Tanzanii, Ugandě a Keni. Poskytuje zároveň studii studijního a pracovnímu programu určeného k důkladnému rozvoji kvalifikovaných porodních asistentek. Tyto asistentky následně splňují mezinárodně uznávané standardy kompetencí Mezinárodní konfederace porodních asistentek ve vzdělávání a praxi porodních asistentek. Tento článek potvrzuje domněnky, že je nutnost, aby PA byly kvalitně vzdělávány. (Edwards a kol., 2018)

Vzdělávání porodní asistence bylo realizováno podle národní legislativy a dle legislativy Evropské unie pro všeobecné sestry a porodní asistentky z let 2001–2008. V roce 2004 bylo schváleno rozhodnutí, že profesi porodní asistentky smí konat pouze žena, která má vysokoškolské vzdělání, které trvá 3 roky a je zakončeno titulem bakalář. Lze studovat formou prezenční a kombinovanou. Dále lze pokračovat v navazujícím magisterském programu.

Dle §5 vyhlášky č. 39/2005 Sb., v plném znění pro studijní program Porodní asistentka je cílem studijního programu, aby absolventka byla schopna na základě všech dovedností a vědomostí z porodní asistence, odborné praxe a společenských věd rozpoznat holistické potřeby ženy

v období během těhotenství, porodu, šestinedělí či biopsychosociální potřeby vzniklé v průběhu nemoci. Úspěšná absolventka zná zdravý vývoj jedince a jeho faktory, které jej mohou ovlivnit. Absolventka taktéž dokáže poskytnout odbornou první pomoc. Vystudovaná porodní asistentka dokáže využít diagnostické techniky v péči v porodní asistenci o těhotnou ženu, zvládne vést samostatně fyziologické porody, umí taktéž poskytnout péči rodičce při vedení porodu a reaguje na její somatické, sociální, psychické, behaviorální, kognitivní a také duchovní problémy. Po absolvování studia PA dokáže rozpoznat projevy a příznaky, které vypovídají o odchylkách od zdravého vývoje jedince. Také zná modely sexuální výchovy či plánovaného rodičovství. Absolventka má dokonalé vědomosti, morální postoje a dovednosti potřebné k realizaci jednotlivých činností. (MZČR, 2018)

3.1 Bakalářský typ studia

Jak již bylo zmíněno, profesi porodní asistentky může vykonávat pouze osoba, která zakončí 3leté bakalářské studium. V České republice je 12 škol, které toto studium umožňují. Patří sem Vysoká škola polytechnická Jihlava, Vysoká škola zdravotnická Praha, Univerzita Tomáše Bati Zlín, Západočeská univerzita v Plzni, Jihočeská univerzita České Budějovice, Ostravská univerzita v Ostravě, Masarykova univerzita Brno, Slezská univerzita v Opavě, Univerzita Palackého Olomouc, Univerzita Karlova Praha, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a Univerzita Pardubice. Každá škola má zavedená jistá pravidla a směrnice, které vedou k úspěšnému zakončení studia státní závěrečnou zkouškou. (ČSPA, 2013–2023)

Studijní programy jsou koncipovány v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2013/36/ES o uznávání odborných kvalifikací při poskytování služeb. Každý semestr studia obsahuje dané předměty, které jsou zakončeny zápočtem či zkouškou. Studium obsahuje jak teoretickou výuku, tak také praktickou. Náplní šesti semestrů jsou tyto předměty: základy anatomie a fyziologie, základy patologie, základy bakteriologie, základy virologie a parazitologie, biofyzika a základy radiodiagnostiky, pediatrie se zvláštním zaměřením na novorozence, hygiena, zdravotní výchova a prevence, výživa a dietetika se zvláštním zaměřením na ženy / novorozence / malé děti, základy sociologie a sociálně zdravotní otázky, základy farmakologie, psychologie, pedagogiky, zdravotnické a sociální legislativy a organizace zdravotnictví, profesní etika a profesní legislativa, sexuální výchova a plánování rodičovství, právní ochrana matky a dítěte. Mezi specifické studijní předměty k studijnímu programu porodní asistence patří – embryologie a vývoj plodu, těhotenství, porod a šestinedělí, gynekologická a porodnická patologie, příprava na porod a rodičovství, včetně psychologických hledisek, příprava k porodu, analgezie/anestézie, také resuscitace, fyziologie

a patologie novorozenců, péče o novorozence a dohled nad ním a psychologické a sociální faktory.

Praktické a klinické kompetence zahrnují – praktické a klinické vyučování, poradenství pro těhotné ženy, které zahrnuje nejméně 100 prenatalních vyšetření, dohled nad nejméně 40 těhotnými ženami a péči o ně, samostatné vedení nejméně 40 porodů (pokud PA nesplní 40 samostatně odvedených porodů postačí jich 30 + 20 asistencí u porodů), dále asistence u 1–2 porodů koncem pánevním, je nutná zkušenost s epiziotomií a uvedením problematiky do chirurgického šití, dohled nad 40 rizikovými ženami během těhotenství a péči o ně, nejméně 100 poporodních vyšetření novorozence, péče o ženy s patologickým stavem a oblasti gynekologie, porodnictví a onemocnění novorozence a jako poslední je nutnost znát úvod do péče v všeobecně patologických případech v medicíně a chirurgii.

Odborná praxe probíhá na specializovaných akreditovaných zdravotnických pracovištích v souladu s předepsanými výkony dle směrnice 2013/36/Evropské společnosti a § 45 a následně zákona č. 96/2004 Sbírky, ve znění pozdějších předpisů si student musí odvést během tří let studia minimálně 1300 hodin praxe. Praxe se dělí na odbornou a individuální. Teoretická výuka obsahuje minimálně 4600 hodin teoretické výuky. Po splnění všech 6 semestrů, tedy splnění všech povinných předmětů a povinně volitelných předmětů na vysoké škole, student v rámci studia píše bakalářskou práci. Bakalářská práce je jednou z podmínek zdárného ukončení studia. Téma bakalářské práce si volí student sám anebo mu je přiděleno jeho vedoucím. Na konci studia student vykonává státní závěrečnou zkoušku. Součástí SZZ je obhajoba BP a zkouška z předmětů – humanitní vědy, teorie porodní asistence a porodní asistence – gynekologie, porodnictví a neonatologie. Před odbornou komisí student plynule a k věci reaguje na vybranou otázku a zodpovídá dotazy komise. Poté odprezentuje a zároveň představí svou bakalářskou práci a vyhodnotí její průzkumnou část. Pokud student všechna tato kritéria splní, získává titul bakalář a stává se kvalifikovanou porodní asistentkou, která má zákonem dané kompetence. Legislativní záležitosti, sbírky zákonů, dílčí zákony a vyhlášky, které se týkají oboru porodní asistence, jsou detailně rozepsány a popsány v kapitole 5. (MZČR, 2018)

3.2 Magisterský typ studia

Po dokončení bakalářského studia lze pokračovat ve studiu navazující formou magisterského studijního programu. V České republice se vyskytují 3 školy, kde je možnost získat specializaci a zároveň titul magistr. První možnost, kde získat specializaci, je Univerzita Pardubice,

Fakulta zdravotnických studií – studijní program Specializace v porodní asistenci – Perioperační péče. Druhá ze tří zmíněných škol je Ostravská univerzita v Ostravě, lékařská fakulta – studijní program Komunitní péče v porodní asistenci. Poslední forma specializace je Univerzita Palackého v Olomouci - studijní program Intenzivní péče v porodní asistenci. Na všech třech univerzitách platí, že student může studovat formou prezenční či kombinovanou. Student již nestuduje 3 roky, ale studuje roky 2. Po splnění docházky zakončuje předmět zápočtem či zkouškou. V průběhu studia student musí napsat diplomovou práci na zvolené téma. Pro získání titulu magistr musí uchazeč opět samozřejmě složit státní závěrečné zkoušky. V případě zájmu doplnit si vzdělávání příbuzné k oboru porodní asistence lze vybírat např. z následujících oborů – psychologie, sociologie, pedagogika, ale také organizace a řízení ve zdravotnictví. (ČSPA, 2013–2023)

4 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

I po řádném zakončení studia není možné, aby se PA přestaly vzdělávat ve svém oboru. Doba postupuje neuvěřitelně rychle a 21. století je velmi benevolentní k přání žen ohledně celého těhotenství, a proto je nutné respektovat požadavky a přání ženy před porodem, během něho, ale také po něm a provádět realizaci dle Evidence– Based– Practice v tomto oboru. V této době jsou velké možnosti, jak využít praktické a teoretické znalosti PA. Rapidní rychlostí vznikají nové možnosti, např. ohledně nefarmakologického tlumení bolesti při porodu. V porodnictví je opravdu velké spektrum možností, jak ženě celé těhotenství zpříjemnit, pomoci jí projít těhotenstvím, porodem a poporodním obdobím bez komplikací. Proto je nutné, aby se PA vzdělávaly i nadále, aby své poznatky aplikovaly do praxe a věděly přesně jak s danými metodami nakládat. Ženy již naprosto standardně přicházejí do porodnice s porodním plánem. Porodní plán lze nazvat jako vyřčené přání rodičky, podle kterého (pokud nenastanou porodní komplikace) porodní asistentky postupují a domlouvají se se ženou.

Celoživotní vzdělávání je povinností každé porodní asistentky v souladu s článkem 22 písmene b) směrnice 2013/36/ES. Je to nezbytně nutné, jelikož každým rokem přibývají nové možnosti, jak pečovat o ženu během celého období těhotenství. Samozřejmě záleží i na zdokonalování se v odbornostech a v poskytování správné praxe založené na důkazech. (ČKPA, 2013–2023)

Dříve dle vyhlášky číslo 423/2004 Sb., v platném znění byla povinnost PA během pracovního procesu plnit míru tzv. kreditů. Za každou odbornou činnost dostala jistý počet kreditů, který se evidoval. Od 1. září 2017 se změnil systém kreditů, týkající se nelékařských zdravotnických pracovníků, které jsou zahrnuty v novele zákona č. 96/2004 Sb., v platném znění. Jednou ze zmíněných změn je zrušení kreditního systému, který byl podmíněn k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Tímto rozhodnutím zanikla povinnost dokládání kreditů účastí na seminářích, odborných konferencích atd. Povinnost celoživotního vzdělávání však zůstává stále. Každý zaměstnavatel je povinen kontrolovat svým zaměstnancům celoživotní vzdělání a udržovat své zaměstnance se celoživotně vzdělávat. Zmíněné asociace viz níže (Unie porodních asistentek, česká konfederace porodních asistentek či česká společnost porodních asistentek) propagují a zároveň organizují odborné akce v rámci vzdělávání PA. (ČKPA, 2013–2023)

4.1 Sebevzdělávání

Efektivní forma sebevzdělávání musí vést k tomu, že se účastník reálně něco naučí. Učení je změnou vědomí, názorů, dovedností, postojů nebo pracovního chování. Hlavním úskalím sebevzdělávání je motivace. Motivace, která vede zaměstnance k učení a zvyšování vlastního potenciálu, je významným prvkem vzdělávacího procesu. K motivům vedoucím management zdravotnických zařízení k investicím do vzdělávání zaměstnanců patří například nutnost předpokladu zvyšování výkonnosti jednotlivců týmu, ale také celého podniku, nebo také vzdělávání zvyšuje zodpovědnost a samostatnost pracovníků. V sebevzdělávání hrají úlohu faktory, které mohou vzdělání ovlivnit. Řadí se sem lidské faktory – prostředí, lektori, účastníci. Dále hrají roli časové a materiální faktory – finance, čas, vzdělávací zařízení. Významným faktorem, který ovlivňuje volbu metody vzdělávání, jsou cíle učení – schopnosti, vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty. Je nutné zmínit také ovlivnění faktoru v principech učení – zpětná vazba, aktivní zapojení, individuální přístup, přenos poznatku, ale hlavně také zmíněná motivace. (Vodák a Kucharčíková, 2011)

Sebevzdělávání PA slouží k zvýšení odbornosti a profesionality. Sebevzdělávání má několik možností. Mezi hlavní zdroj pokračování ve vzdělávání se je například – workshop, seminář, přednáška, kurz či konference. Profesní organizace a další instituce podporují a realizují celoživotní vzdělávání a kladou důraz na odbornost. (UNIPA, 2010–2023)

4.2 Profesní organizace porodních asistentek v České republice

K tomu, aby se PA mohly aktivně celoživotně vzdělávat a rozvíjet sebe i svou profesi, napomáhají profesní organizace. V České republice existují tři profesní organizace porodních asistentek. Patří mezi ně Unie porodních asistentek, Česká společnost porodní asistentek a Česká komora porodních asistentek. Zmíněné organizace zajišťují aktuální informace o dění v oboru porodní asistence a zároveň zřizují kvalitně vedené vzdělávání pro porodní asistentky.

UNIPA – unie porodních asistentek

UNIPA je nezisková organizace studentek oboru porodní asistentce a porodních asistentek již působících v pracovním procesu. Zmíněná organizace se aktivně podílí na rozvoji oboru porodní asistence s těmi nejnovějšími vědeckými poznatky a tím napomáhá ke zlepšení kvality péče o ženu či dítě. Taktéž poskytuje podporu porodním asistentkám a informační nápomoc těhotným ženám a jejich rodinám. Spolek funguje na principu dobrovolného členství a sdružuje porodní asistentky po celé České republice. Členky rady jsou často voleny jedenkrát za 4 roky. UNIPA je členem Klubu fundraiserů českého centra fundraisingu, Evropské asociace porodních

asistentek - EMA, České ženské lobby - ČZL, Mezinárodní konfederace porodních asistentek – ICM a Slušné firmy. (UNIPA, 2010–2023)

ČSPA - Česká společnost porodních asistentek

Organizace Česká společnost porodních asistentek byla založena v České republice na přelomu roků 2013 a 2014 a sídlí v Praze. ČSPA je nevládním, neziskovým a hlavně dobrovolným spolkem. Mohou se zde sdružovat PA a všechny další nelékařské profese dle zákona č. 96/2004 Sb., v plném znění § 5 písmeno d, f a § 18. Hlavní poslání zmíněné společnosti je uvedeno ve stanovách České společnosti porodních asistentek, pro veřejnost jsou dostupné informace na webových stránkách společnosti. Není zřejmé, kolik má daná organizace členů, ale je jasný její účel, úkol, poslání, cíle a předmět. ČSPA sdružuje za účelem naplnění cílů a úkolů osoby vykonávající nelékařská zdravotnická povolání a osoby, které se připravují na tyto profese uvedené v §1 odst. 4 těchto Stanov. ČSPA dbá na růst morální a odborné úrovně a dodržuje odborná doporučení České gynekologické a porodnické společnosti.

Škála působnosti organizace je velmi široká. ČSPA striktně odmítá všechny ideologie vedoucí k diskriminaci a nesnášenlivosti – rasové, politické, náboženské, národnostní či podle sociálního postavení a pohlaví. Česká společnost porodních asistentek je nezávislá na politických stranách, státních orgánech a organizacích zaměstnavatelů. Finančně, organizačně a materiálně je tato organizace samostatná. K hlavním úkolům ČSPA patří například propagace a podpora rozvoje gynekologie a porodnictví s cílem dosáhnout té nejvyšší evropské úrovně, prosazování řešení profesních/ekonomických a právních otázek svých členů a jejich obhajoba. Především však ČSPA aktivně napomáhá PA v zajištění kvalitní formy celoživotního vzdělávání. V neposlední řadě se ČSPA podílí na řešení otázek týkající se prevence, léčby a ošetrovatelské, diagnostické a následné zdravotní či sociální péče. (ČSPA, 2013–2023)

ČKPA - Česká komora porodní asistentek

Tato organizace je nejdéle působící organizací zabírající se porodní asistencí v České republice. Organizace vznikla již v roce 1997. Do roku 2005 byla známá pod názvem ČAPA neboli Česká asociace porodních asistentek. Pod názvem ČAPA organizaci založila Věra Vránová v Olomouci. Zmiňované zřízení profiluje jako kolektivní a dobrovolnický spolek profesních PA v jednotlivých krajích po celé České republice. Během času ČKPA prošla řadou změn. Vyměnilo se zde několik prezidentek organizace. V roce 2005–2009 byla prezidentkou zvolena

samotná zakladatelka Věra Vránová. Pro následující období 2009–2013 na celosvětovém kongresu v Olomouci byla Věra Vránová opětovně zvolena prezidentkou ČKPA. V letech 2013–2016 plnila funkci prezidentky Radka Wilhelmová. Od roku 2016 je prezidentka ČKPA Alena Frýdlová. Česká komora porodní asistentek je řádnou členkou Mezinárodní konfederace porodních asistentek (ICM - International confederation of midwives) a také Evropské asociace porodních asistentek (EMA - European Midwives Association).

Cíl ČKPA je například možnost vyjádřit názor a hájit profesi porodní asistentek na celostátní úrovni. Dále se snaží společně vytvořit celistvou reprezentaci porodních asistentek v úzkém vztahu k státní správě či orgánům, ke zdravotním pojišťovnám, ve školství či v dalších organizacích zdravotnickým pracovníků. Nezbytný cíl ČKPA je upevnit profesní hrdost, postavení PA jakožto samostatného zdravotního pracovníka a prestiž. A v neposlední řadě spolek dohlíží na dostupnost, komplexnost a kvalitu zdravotní péče. (ČSPA, 2013–2023)

5 KOMPETENCE PORODNÍCH ASISTENTEK

V souvislosti s tématem diplomové práce je nutné si vymezit, kdo to vlastně porodní asistentka je a jakými kompetencemi disponuje. Poslední platnou oficiální definici pro pozici porodní asistentka stanovila WHO, ICM a FIGO. Mezinárodní definice porodní asistentky říká, že PA je osoba, která absolvovala vzdělávací program pro PA. Vzdělávací program je založen na základních kompetencích ICM pro praxi porodní asistence. Takový odborník pracuje v těsné blízkosti se ženami s cílem poskytnout potřebnou podporu, péči a rady během těhotenství a porodu a v poporodním období. PA je plně kvalifikovaná vést porody na vlastní odpovědnost a zároveň poskytovat péči o novorozence a kojence. Taková péče zároveň zahrnuje preventivní opatření v podpoře fyziologického porodu a včasné detekce komplikací u matky či dítěte. Při komplikacích je povinna zajistit lékařskou či jinou vhodnou pomoc. Porodní asistentka edukuje nejen ženu, ale i celé rodiny a komunity. Tato forma vzdělávání by měla obsahovat předporodní přípravu na rodičovství, zdraví žen, ale také sexuální či reprodukční zdraví. PA smí vykonávat praxi v jakémkoliv prostředí včetně nemocnic, komunity, domova či klinik. (ICM, 2017)

5.1 Kompetence stanovené vyhláškou

Profese PA vychází z dosavadní platné legislativy se zaměřením na splnění požadavků Evropské unie pro vzdělávání porodních asistentek. Kompetence porodní asistentky jsou obsaženy v zákonných normách, ale také v konkrétních zákonech, viz podkapitola 5. 2. PA vykonává činnosti dle § 3 činnosti zdravotnického pracovníka odstavec 1. Porodní asistentka by měla znát kompetence dle stanovené vyhlášky. V této diplomové práci jsou uvedeny pouze základní kompetence pro PA. Detailní znění je obsaženo na webových stránkách Ministerstva zdravotnictví. Absolventka smí vykonávat činnost například v ambulantních zdravotnických zařízeních, lůžkových zdravotnických zařízeních, v ošetrovatelských zařízeních, v domácím prostředí a ve zdravotní péči v rodině či komunitě. Ve všech zmíněných oblastech se porodní asistentky plně orientují v rámci své pracovní činnosti. Úspěšná absolventka bakalářského studia v oboru porodní asistence získává v souladu s právními předpisy odbornou způsobilost k vykonávání samostatné, ale i týmové odborné činnosti v oblasti porodní asistence o ženu, rodičku, ženu v šestinedělí a novorozence. Absolventka je plně připravena zajistit péči v porodní asistenci. PA má uplatnění v prevenci, diagnostice a terapii těhotných, rodiček, šestinedělek, novorozenců, gynekologicky nemocných žen, také v oblasti dětské gynekologie. PA zároveň poskytuje ženě rady a potřebnou pomoc v otázkách sociálně-právních. Během studia porodní asistence absolventka splní předměty,

kteře se důkladně zabývají např. zdravotnickou a sociální či profesní legislativou, ale také právní ochranou matky a dítěte, tudíž je plně připravena na edukaci a následné zdokonalení žen v této problematice. Mezi další hlavní úkony porodní asistentky patří například, že PA smí provádět návštěvy v rodině těhotné ženy, ženy do 6. týdne po porodu a také gynekologicky nemocné a sledovat jejich zdravotní stav. PA edukuje a podporuje ženu v péči o novorozence, včetně podpory kojení a předcházení jeho komplikacím. PA diagnostikuje těhotenství, předepisuje a doporučuje provádění vyšetření ke sledování fyziologického těhotenství, sleduje ženu s fyziologickým těhotenstvím, poskytuje informace a prevenci komplikací, poté zajišťuje předání do péče specializovanému lékaři. PA může sledovat stav plodu v děloze vhodnými technickými a klinickými prostředky, rozpoznává u plodu či matky příznaky patologií, které vyžadují zásah lékaře, a spolupodílet se na péči při vzniklých komplikacích. Obecně nejnámější informací je, že porodní asistentka má v kompetenci vést fyziologický porod. Pro každou ženu je příjemnější, když se o ni stará jedna porodní asistentka, provádí zároveň vaginální vyšetření a kompletní monitoraci plodu či samotné matky. Porodní asistentka k vykonávání pro lidstvo naprosto nezbytné profese musí mít absolvovat minimálně bakalářské studium. Kompletní přehled kompetencí je uveden na webových stránkách MZČR. (MZČR, 2022)

5.2 Legislativa

Legislativa chápaná jako zákonodárná moc nebo zákonodárná činnost se v podobě zákonů a vyhlášek zabývá také porodní asistencí. Zásadní, které se týkají oboru porodní asistence, popisuje zákon č. 372/2011 Sb., v pl. znění, který hovoří o zdravotnických službách, ale také podmínkách jejich poskytování. Rovněž vyhlášky č. 99/2012 Sb. a č. 92/2012 Sb., v platném znění popisují požadavky na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb a zároveň na věcné a technické vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče. Další zákon, který hovoří o podmínkách uznávání a získání plné způsobilosti k provádění výkonu nelékařských zdravotnických povolání a zároveň k výkonu činností souvisejících s poskytnutím zdravotní péče, je zákon č. 96/2004 Sb., který je obohacen vyhláškou č. 55/2011 Sb., která hovoří o činnosti zdravotnických a jiných odborných pracovníků. Neposlední zákon č. 48/1997 Sb. hovoří o veřejném zdravotním pojištění a plné znění pozdějších předpisů a provádějící vyhláška je č. 493/2005 Sb. Jako poslední je nutnost zmínit Směrnici Rady a Evropského parlamentu 2013/36/ES ze dne 6.7.2005 o uznání odborných kvalifikací.

Ucelení záležitostí týkajících se oboru porodní asistence je nutností před začátkem vykonávání této profese. Porodní asistentka by měla znát znění vyhlášek, zákonů. Pokud je porodní asistentka nezná, je vhodné vědět, kde tyto informace popřípadě najde. (UNIPA, 2010–2023)

PRŮZKUMNÁ ČÁST

Hlavním výstupem této DP je návrh na zlepšení úrovně kvality vzdělávání porodních asistentek v rámci celoživotního vzdělání.

6 CÍLE A PRŮZKUMNÉ OTÁZKY

Hlavním cílem průzkumné části této diplomové práce je zjistit, zda se porodní asistentky nadále vzdělávají i po řádném zakončení studia.

V diplomové práci jsou taktéž obsaženy průzkumné cíle praktické části:

Cíl 1: Zjistit, jakou formou se oslovené porodní asistentky nejčastěji vzdělávají.

Cíl 2: Zjistit, jak porodní asistentky hodnotí současné podmínky celoživotního vzdělávání.

Na základě studia odborných zdrojů a stanovených cílů diplomové práce byly stanoveny následující průzkumné otázky:

Průzkumná otázka 1: Jak často, v jaké podobě a v jakých tématech se oslovené porodní asistentky vzdělávají v rámci celoživotního vzdělávání?

Průzkumná otázka 2: Jaké jsou názory dotazovaných porodních asistentek na zavedený systém celoživotního vzdělávání a jeho konkrétní podmínky?

7 METODIKA PRŮZKUMNÉ ČÁSTI

Tato diplomová práce je teoreticko–průzkumná. V průzkumné části proběhlo šetření pomocí nestandardizovaného dotazníku, které vedlo k získání potřebných dat. Dotazník obsahoval 14 otázek (Kapitola 12). Kompletní dotazník byl zcela anonymní a byla možnost kdykoliv od šetření odstoupit. Forma dotazníku je zaměřená na vzdělávání porodních asistentek v pracovním procesu. Dle vyhodnocení výsledků byl vytvořen návrh pro zlepšení kvality vzdělávání v praxi porodních asistentek.

Průzkumné šetření probíhalo ve dvou krajských nemocnicích Kraje Vysočina v období 24. 10. – 27. 12. 2022. Žádost o provedení průzkumu v rámci závěrečné práce byla potvrzená od vedoucí této diplomové práce, vedoucí katedry a následně odsouhlasena náměstkyní pro ošetrovatelskou péči v dané nemocnici. Šetření proběhlo tedy za souhlasu náměstkyně ošetrovatelské péče a vrchních sester obou krajských nemocnic. Nestandardizované dotazníky vyplnily PA z oddělení gynekologie, šestinedělí a porodních sálů. K realizaci vyplnění dotazníku byl nutný samozřejmě i souhlas dotazovaných porodních asistentek, který vyjádřily svou ochotou zúčastnit se dotazníkového šetření.

Dotazník obsahoval velké spektrum otázek zaměřujících se na vzdělávání v porodní asistenci. Následně byly výsledky vyhodnoceny. Začátek dotazníku obsahoval základní informace, jako je například věk PA, délka praxe a nejvýše dokončené vzdělání. V další části se již aktivně zjišťuje, v jakém odvětví se PA nejčastěji vzdělávají a co jim například vzdělávání komplikuje.

7.1 Metodika průzkumné části

Jakožto metoda sběru dat průzkumné části byl zvolen nestandardizovaný dotazník. Rozdáno bylo 56 dotazníků. Bylo osloveno všech 56 respondentek v daných zařízeních, z toho odpovědělo pouze 45 respondentek. Ostatní účast odmítly. Návratnost byla tedy 80%. 100 % v daném případě tvoří 45 respondentek. Respondentky jsou v tomto případě porodní asistentky v pracovním procesu. Dotazník byl nastaven tak, že neobsahoval žádné omezení v podobě délky praxe, věku nebo zkušeností.

Dotazník obsahuje celkem 14 otázek, přičemž 4 otevřené otázky nabízejí možnost zcela volné odpovědi, u 8 otázek lze zvolit pouze jednu předvolenou odpověď a 2 otázky poskytují možnost zvolit více nadefinovaných odpovědí. Po předchozí domluvě s vrchními sestrami byly dotazníky ponechány na oddělení šestinedělí, gynekologii a porodních sálech a respondentky ve chvílce volného času mohly kdykoliv na dotazník odpovědět. Dotazníky dostaly respondentky vytisknuté a v přesně označených deskách pro dané oddělení. Po realizaci

a uplynutí doby na vyplnění nestandardizovaných dotazníků došlo k jejich seskupení a následnému vyhodnocení.

Při realizaci průzkumného šetření nebyly shledány žádné komplikace, které by představovaly problémy. Pouze jistá část dotazovaných respondentek (20 %) odmítla z různých důvodů dotazník vyplnit. Na to však má každá respondentka plné právo a byly o této skutečnosti předem informovány.

7.2 Charakteristika respondentek

Aby se respondentky mohly aktivně zúčastnit průzkumného šetření, stačilo pouze to, aby splnily dvě zásadní kritéria.

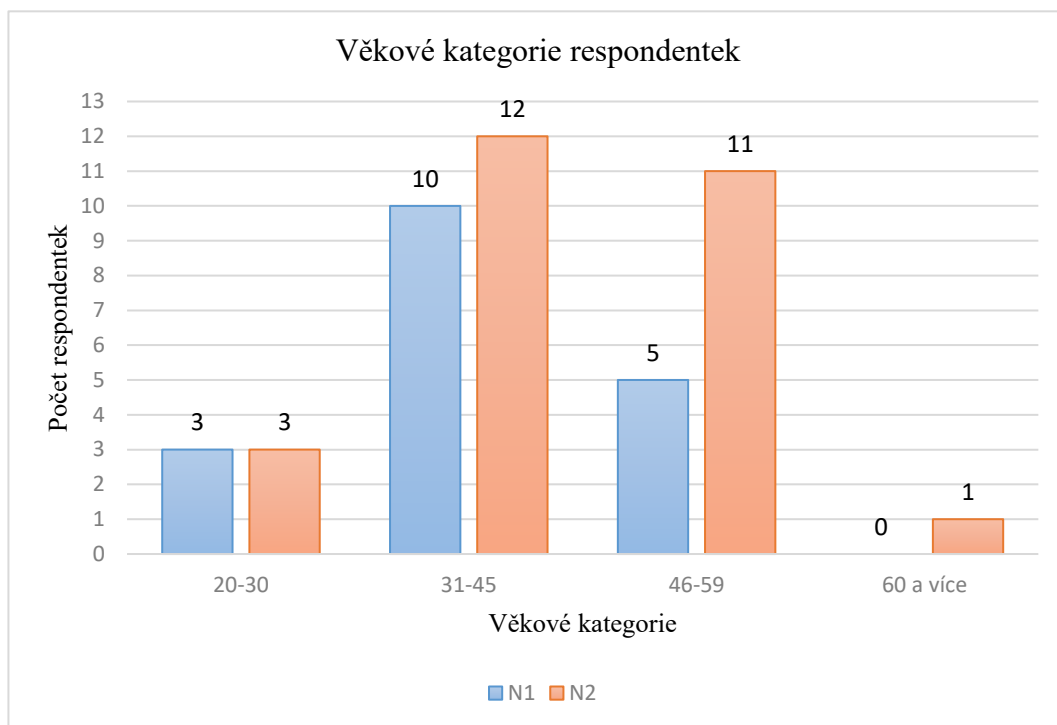
Pro porodní asistentky byla stanovena následující kritéria:

- úspěšná absolventka studijního programu Porodní asistence
- porodní asistentka v pracovním procesu

Na dotazník odpovědělo 45 z celkového počtu 56 respondentek z obou zmíněných krajských nemocnic. První tři otázky z průzkumném šetření se zabírají charakteristikou respondentek. První otázka zkoumá věkovou kategorii respondentek z nemocnice č. 1 a nemocnice č. 2. Druhá otázka se zabývá délkou praxe daných respondentek opět z N1 a N2. Třetí otázka zjišťuje nejvýše dosažené vzdělání respondentek z N1 a N2. Pro lepší přehlednost jsou data zobrazena pomocí sloupcových grafů a tabulek popisné statistiky. Opět z důvodu lepší přehlednosti je v tomto případě obsažen zprvu detailní popis charakteristiky respondentek a dále zobrazen sloupcový graf či tabulka.

Možnost odpovědi ve věkové kategorii 31–45 let zvolilo 10 respondentek (55 %) z N1 a 12 respondentek (44 %) z N2. Jedná se tedy o střední věkovou kategorii. Druhá nejčastější věková kategorie je 46–59 let. V tomto případě se jednalo o volbu 5 respondentek (28 %) z N1 a 11 respondentek (41 %) z N2. V kategorii 20–30 let jsou 3 respondentky (17 %) z N1 a taktéž 3 respondentky (11 %) z N2. U dotazovaných respondentek v N1 se nenachází žádná

respondentka, která by byla ve věkové kategorii 60 a více let. Na rozdíl nemocnice č. 2 zaměstnává jednu respondentku (4 %) ve věku 60+ (Obrázek 1).

Obrázek 1 Věkové kategorie respondentek v N1 a N2

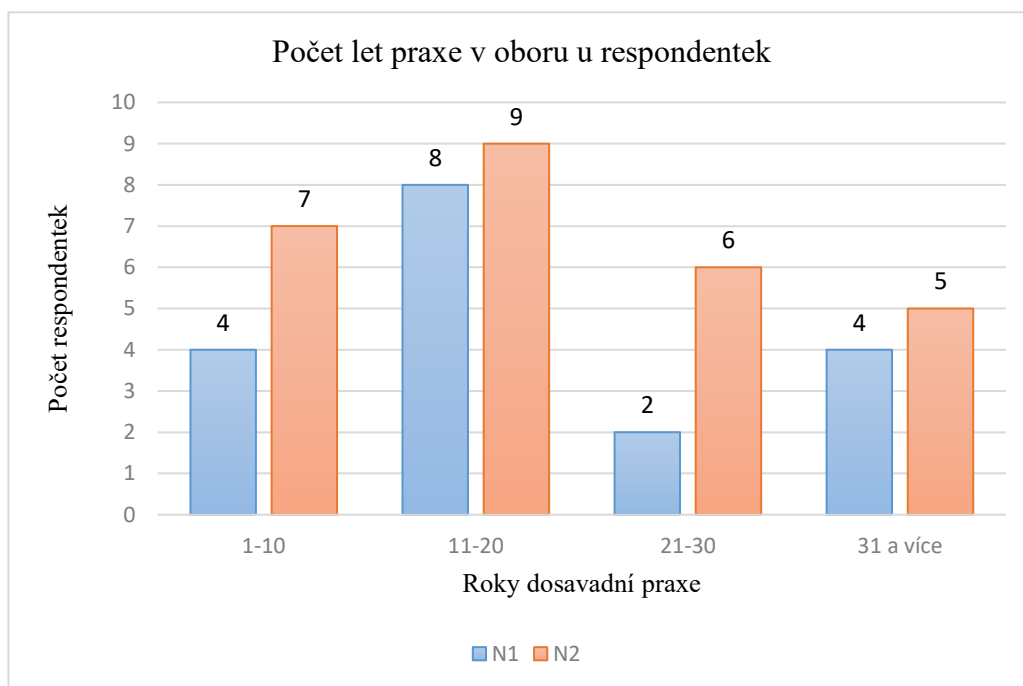
Popisná statistika proměnných respondentek z N1 a N2 detailně popisuje jejich věk. Průměrný věk respondentek z N1 je 40,8 let. Z N2 respondentky mají v průměru 43,8 let. Minimální věk respondentek z N1 a N2 je téměř stejný. Nejmladší respondentka z N1 je ve věku 23 let, z N2 je nejmladší respondentce 24 let. V popisné statistice jde taktéž přehledně vidět medián – střední hodnota proměnných. Dále je uveden modus – hodnota proměnné s nejčastější četností. V neposlední řadě je v tabulce taktéž obsažena minimální hodnota, maximální hodnota a směrodatná odchylka proměnných N1 a N2.

Tabulka 1 Popisná statistika – věk respondentek z N1 a N2

Proměnná	Počet	Průměr	Medián	Modus	Minimum	Maximum	Směrodatná odchylka
N1	18	40,83333	41,00000	Vícenásobné	23,00000	58,00000	10,95579
N2	27	43,85185	44,00000	Vícenásobné	24,00000	62,00000	9,07110

Nejčastější délka praxe respondentek z obou dotazovaných nemocnic je 11–20 let, tj. 8 respondentek (45 %) z N1 a 9 respondentek (33 %) z N2. Druhá nejčastější odpověď byla opět stejná v obou kategoriích (N1 a N2). Odpověď 1–10 let zvolily 4 respondentky (22 %) z N1

a 7 respondentek (26 %) z N2. V dalším případě se odpovědi ohledně věkové kategorie respondentek mírně liší. Tento fakt slouží pouze jako popis charakteristiky respondentek. Není zde žádný důvod porovnávat délku praxe respondentek z N1 a N2. Odpověď 31 a více let praxe zvolily 4 respondentky (22 %) z N1 a 5 respondentek (19 %) z N2. Kategorii 21–30 let praxe volily 2 respondentky (11 %) z N1 a 6 respondentek (22 %) z N2. Největší část respondentek v N1 a N2 odpověděla, že zapadají do kategorie 11–20 let praxe. Taková délka praxe již značně přispěla ke kvalitnímu vykonávání pozice porodní asistentky. Tato skutečnost není myšlena negativně napříč mladým a „nezkušeným“ porodním asistentkám po čerstvě absolvovaném studiu. Délka praxe v jistém měřítku ovlivňuje zkušenosti, které respondentky získávají. Je více než jisté, že respondentka, která je v pracovním procesu jeden rok, bude mít méně zkušeností (praktických i teoretických) nežli respondentka, která je v pracovním procesu např. 20 let.

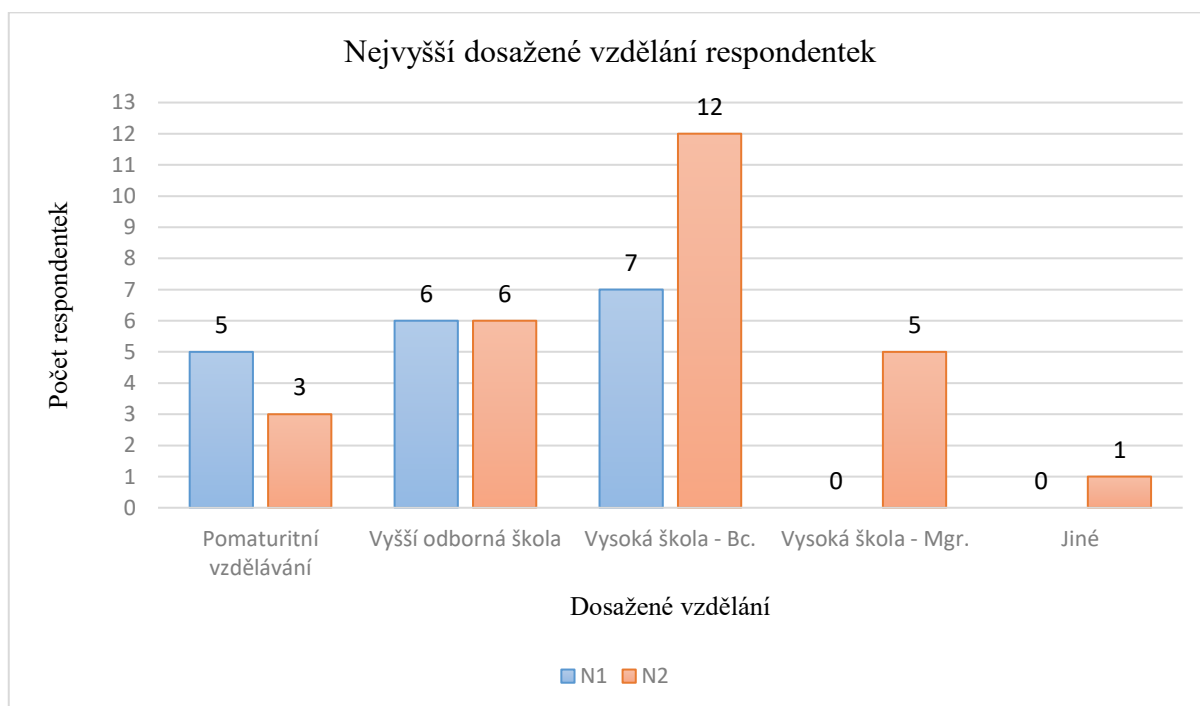
Obrázek 2 Počet let praxe v oboru u tázaných respondentek v N1 a N2

K přehlednější orientaci ohledně délky praxe respondentek z N1 a N2 taktéž slouží popisná statistika. Průměrná délka praxe respondentek z N1 je 18 let. V N2 je průměrná délka praxe 19,1let. Popisná statistika taktéž obsahuje medián – střední hodnota proměnných. Dále je uveden modus – hodnota proměnné s nejčastější četností, minimální hodnota, maximální hodnota a směrodatná odchylka proměnných N1 a N2.

Tabulka 2 Popisná statistika – délka praxe v respondentek z N1 a N2

Proměnné	Počet	Průměr	Medián	Modus	Minimum	Maximum	Směrodatná odchylka
N1	18	18,00000	17,50000	1	1,000000	39,00000	12,65841
N2	27	19,18519	20,00000	20,00000	1,000000	40,00000	10,98263

Respondentky z N1 a N2 převážně doposud zvolily volbu bakalářské formy studia. V N1 tuto možnost zvolilo 7 respondentek (39 %) a z N2 12 respondentek (44 %). Další nejčastější forma vzdělání je vyšší odborná škola. Respondentky z N1 tuto možnost zvolily 6x (33 %) a z N2 taktéž 6x (22 %). V dalších případech se vzdělání respondentek z N1 a N2 liší. 5 respondentek (28 %) z N1 má nejvyšší vzdělání - pomaturitní. Možnost pomaturitního vzdělání absolvovaly z N2 3 respondentky (11 %). Magisterskou formu studia absolvovalo doposud 5 respondentek (19 %) z N2. Jedna respondentka (4 %) z N2 volila jako doplňující odpověď – střední zdravotní vzdělání. Z výsledků jasně vyplynulo, že většina respondentek z N1 a N2 upřednostnila bakalářské vzdělání. Za zmínku stojí respondentky, které jsou zařazeny ve střední či starší věkové kategorii (Obrázek 1.). Znamená to, že v době, kdy studovaly obor porodní asistence, vysoké školy ještě neexistovaly.

Obrázek 3 Počet respondentek dle typu nejvyššího dosaženého vzdělání (N1 a N2)

7.3 Zpracování získaných dat

Po skončení data stanoveného pro vyplnění dotazníků od oslovených respondentek byly dotazníky pečlivě zkontrolovány, sečteny a přečteny. Následně proběhla jejich analýza. Dotazníky byly rozděleny dle nemocnic, kde porodní asistentky pracují. Výsledky byly sečteny kompletně, nikoliv rozděleny dle daných oddělení, tudíž porodní asistentky z oddělení gynekologie, šestinedělí a porodních sálů tvoří jeden celek za zkoumanou nemocnici. Každá ze dvou zkoumaných nemocnic byla tedy posuzována jako celek. K vyhodnocení získaných dat byl zvolen počítačový program Microsoft Office Excel a program Statistica. Statistické metody, které byly při této diplomové práci využity, jsou – absolutní četnost, průměr, modus, medián, minimální hodnota, maximální hodnota a směrodatná odchylka. Všechny vyhodnocené odpovědi na jednotlivé otázky získané od respondentek byly zaneseny do jednotlivých sloupcových grafů a tabulek. Každá otázka je pod daným grafem okomentovaná a zhodnocena. Soubor je vyhodnocen dohromady jakožto N1 a N2. Některé otázky však slouží pouze jako identifikace respondentek v dané nemocnici. Jiné otázky naopak slouží jako jisté porovnání, které vede k návrhu zlepšení kvality celoživotního vzdělání pro tázané nemocnice. Detailní návrh pro zlepšení kvality celoživotního vzdělání je obsažen v diskusi (Kapitola 9).

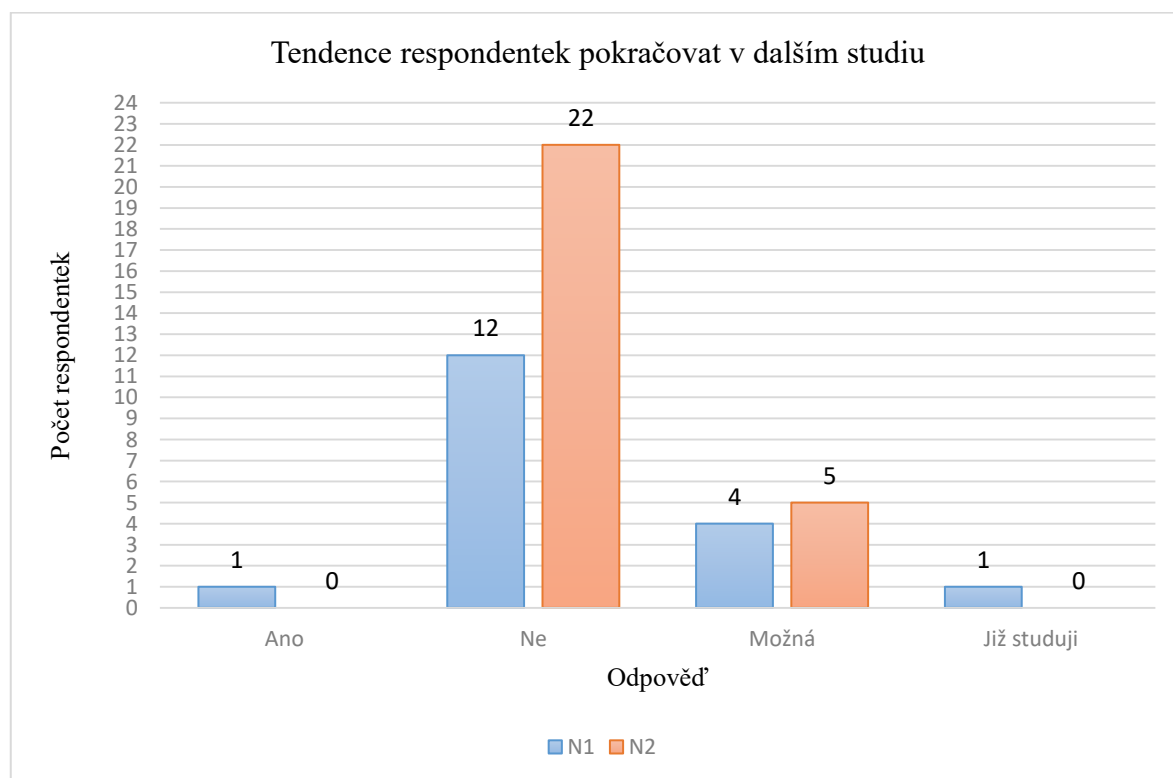
8 INTERPRETACE DAT

Tato kapitola obsahuje interpretaci dat, která jsou získána pomocí průzkumného šetření daných respondentek, což v tomto případě byly porodní asistentky v pracovním procesu ze dvou krajských nemocnic. Data jsou rozdělena do dvou kompletů, jelikož šetření probíhalo ve dvou krajských nemocnicích. Posuzování rozdělených dat proběhlo proto, aby pro každou nemocnici vzniklo jednoznačné vyhodnocení. Aby byly grafy přehledné, je první zkoumaná nemocnice značena N1 a druhá zkoumaná nemocnice N2. Níže jsou popsány a okomentovány jednotlivé otázky, na které respondentky odpovídaly.

Identifikační položky 1–3 byly vyhodnoceny jako popis souboru respondentek v kapitole 7.2.

Otázka č. 4 (N1 a N2): Uvažujete o další formě prezenčního či kombinovaného typu studia?

- a) Ano (jaké)
- b) Ne
- c) Možná
- d) Již studuji

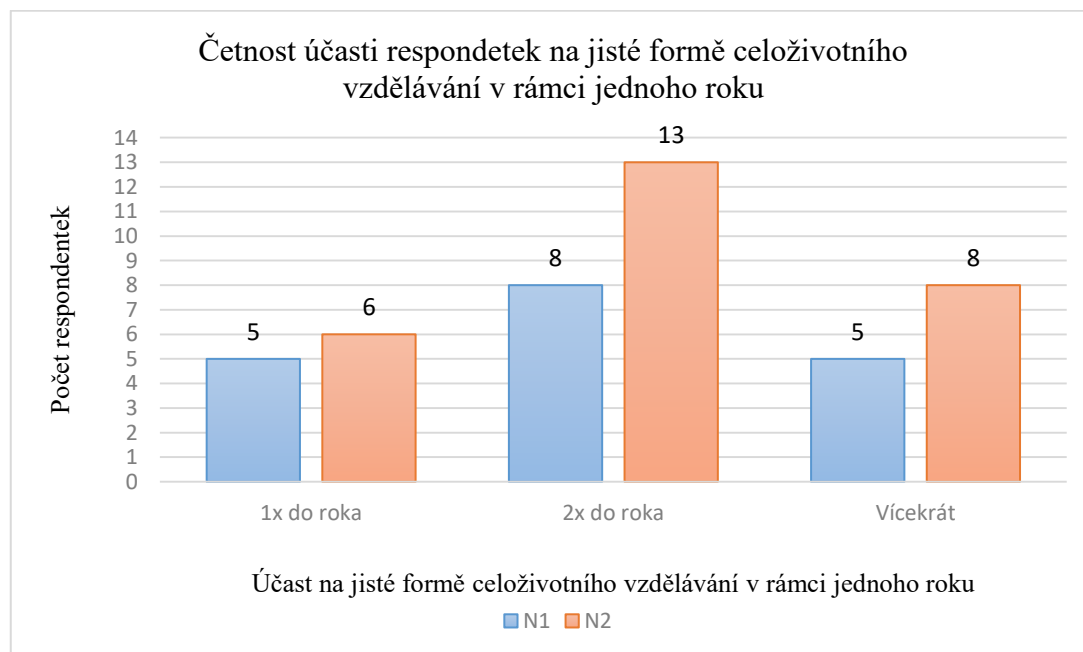

Obrázek 4 Tendence respondentek pokračovat v dalším studiu (N1 a N2)

V obou zařízeních nejvíce respondentek zvolilo odpověď ne, neplánují dále studovat. Tuto odpověď zvolilo z N1 12 respondentek (67 %) a z N2 22 respondentek (81 %). Druhá nejčastější odpověď byla odpověď – možná uvažuji. Danou odpověď zvolily z N1 4 respondentky (22 %) z N2 5 respondentek (19 %). Další odpověď– již studuji, zvolila 1 respondentka z N1 (5,5 %). Žádná respondentka z N2 v moment, kdy probíhalo průzkumné šetření, nestudovala. U možnosti odpovědi ano, uvažuji o další formě studia 1 (5,5 %) respondentka z N1 odpověděla na doplňující odpověď, že se chce nadále vzdělávat v perioperační péči. Uvedená fakta lze shrnout tak, že velká většina již neuvažuje o další formě prezenčního či kombinovaného vzdělání. Mohlo by to být způsobeno velkým časovým vytížením či financemi. Tato fakta jsou dále konkretizována v dalších otázkách dotazníkového šetření.

Otázka č. 5 (N1 a N2): Jak často v roce využíváte formu celoživotního vzdělávání?

- a) 1x do roka
- b) 2x do roka
- c) Vícekrát (kolikrát)

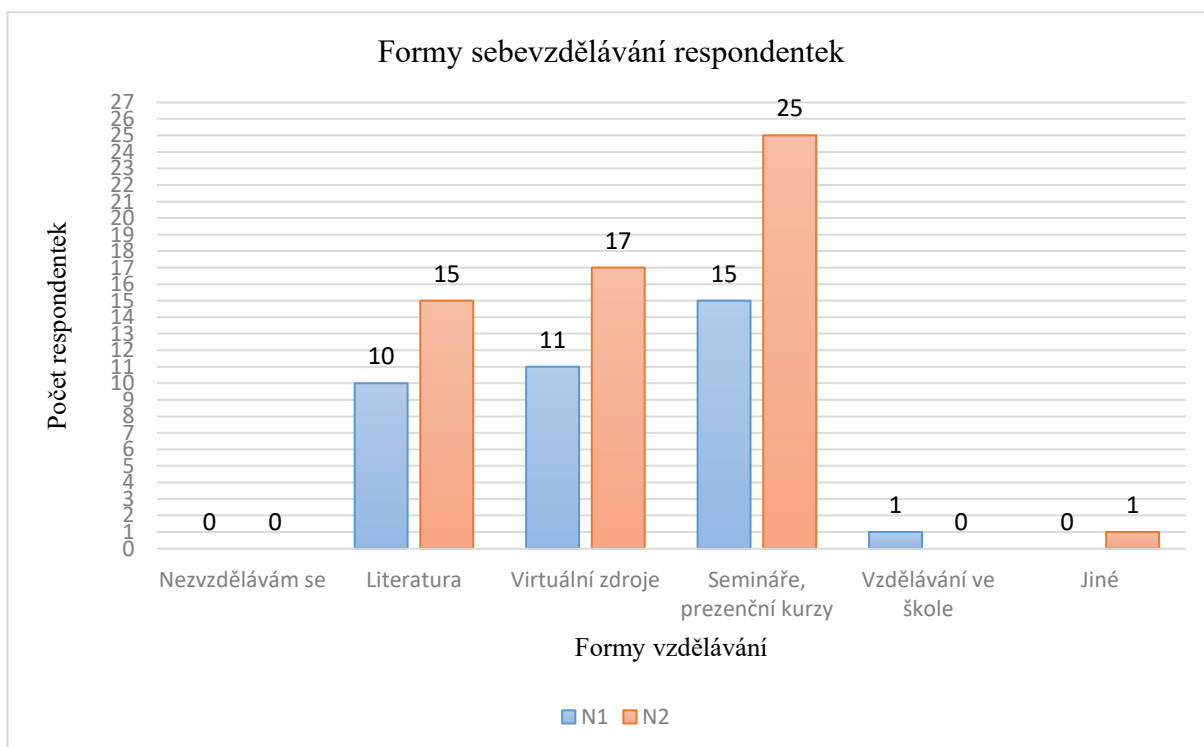

Obrázek 5 Účast respondentek na jisté formě celoživotního vzdělávání v rámci jednoho roku (N1 a N2)

Na otázku, jak často v roce využívají respondentky formu celoživotního vzdělávání, odpověděly respondentky z dotazovaných nemocnic nejčastěji odpověď – 2x do roka. Z N1 tuto možnost zvolilo 8 respondentek (44 %) a z N2 13 respondentek (48 %). Možnost za a) tedy 1x do roka se vzdělává 5 respondentek (28 %) z N1 a 6 respondentek (22 %) z N2. Poslední možnost odpovědi – zdali se respondentky vzdělávají vícekrát nežli 1x či 2x do roka, odpovědělo z N1 opět 5 respondentek (28 %) a z N2 8 (30 %) respondentek. Respondentky, které odpověděly možností za c) se průměrně vzdělávají 3x do roka. Je velmi optimistické, že respondentky z obou nemocnic N1 a N2 se vzdělávají častěji nežli pouze 1x do roka.

Otázka č. 6 (N1 a N2): Jakou formou se nejčastěji sebevzděláváte? (je možné označit více odpovědí)

- a) Nevzdělávám se
- b) Literatura
- c) Virtuální zdroje (weby, online kurzy, atd.)
- d) Semináře, prezenční kurzy
- e) Vzdělávání ve škole
- f) Jiné

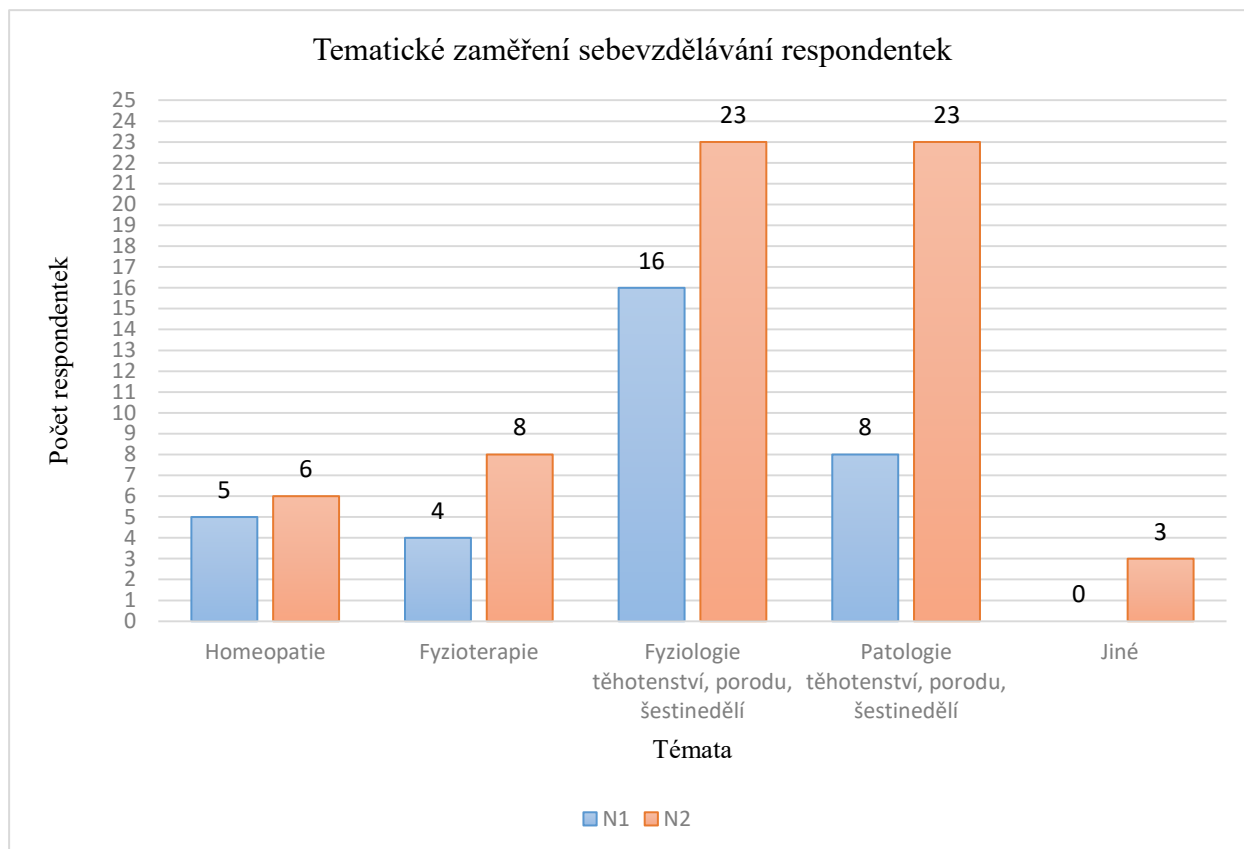

Obrázek 6 Formy sebevzdělávání respondentek v N1 a N2

Otázka č. 6 je specifická tím, že respondentky mohou zvolit více možností odpovědí, jelikož každá respondentka se nemusí aktivně vzdělávat pouze v jedné zmíněné oblasti. Z toho důvodu není v tomto případě zobrazen počet respondentek a následné procentuální vyhodnocení. Nejčastěji se respondentky z N1 a N2 vzdělávají v okruhu seminářů či prezenčních kurzů. Následně velmi často využívají virtuální zdroje – online kurzy, weby nebo jiné. Dále se odpovědi respondentek z dotazovaných nemocnic liší. Z obou nemocnic opět následuje odpověď literatura a některé respondentky aktivně studují přímo ve škole nebo v jiných metodách. Na doplňující odpověď, v jakých metodách se nadále respondentky vzdělávají, se dostavila odpověď, jako je např. praxe. Velmi pozitivní v tomto případě je, že žádná z respondentek nezvolila možnost – nevzdělávám se. Tento případ opět jasně dokazuje, že jsou respondentky aktivní a dbají o rozvoj vzdělání sebe samotné. Je nepochybné, že pro tento obor je nutné, aby se celoživotní vzdělávání porodních asistentek aktivně rozvíjelo.

Otázka č. 7 (N1 a N2): Jakou tematikou se nejčastěji zabýváte? (je možné označit více odpovědí)

- a) Homeopatie
- b) Fyzioterapie
- c) Fyziologie těhotenství, porodu, šestinedělí
- d) Patologie těhotenství, porodu, šestinedělí
- e) Jiné

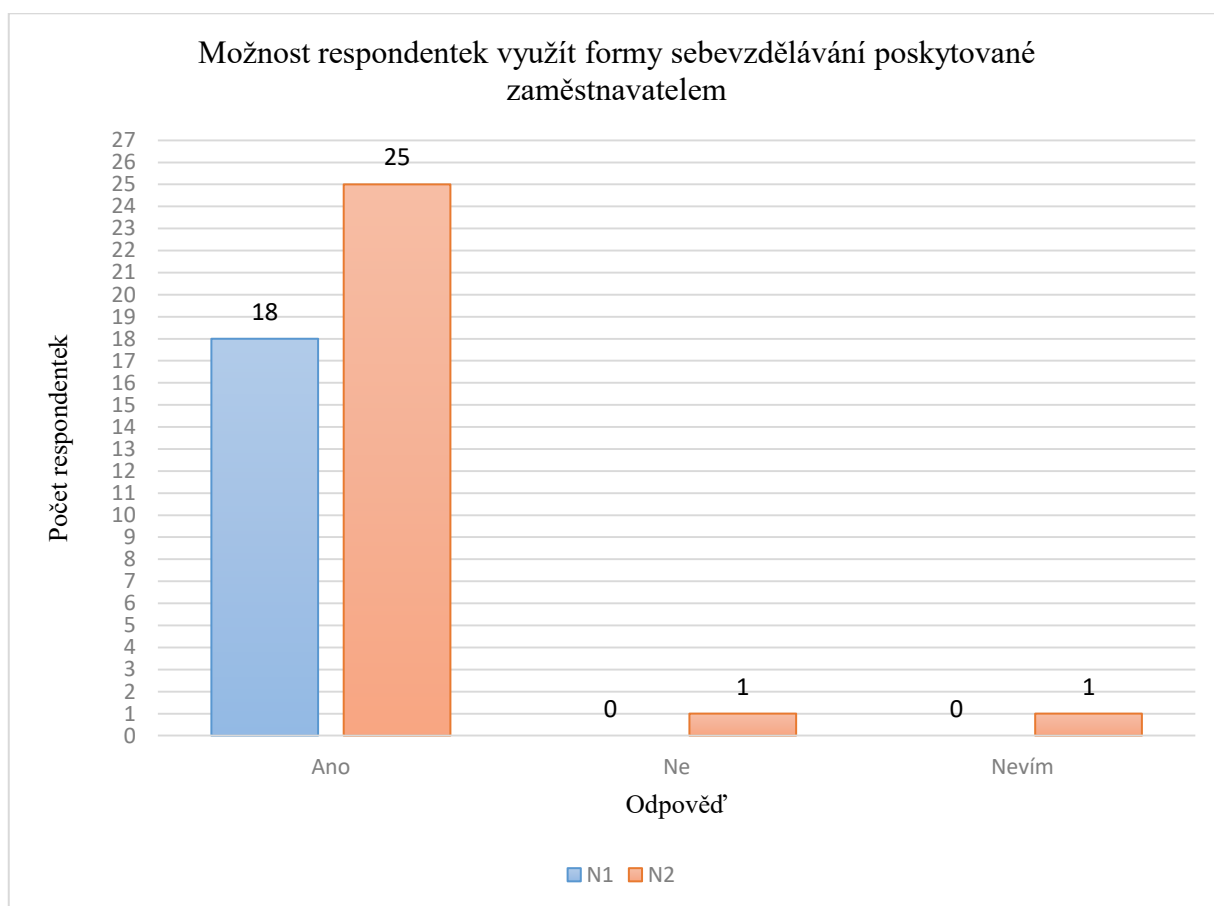

Obrázek 7 Tematické zaměření sebevzdělávání respondentek v N1 a N2

V tomto nestandardizovaném dotazníku je již druhá specifická otázka, na kterou je možnost odpovědět i více možnostmi odpovědí. Opět v tomto případě není rozděleno množství respondentek ani jejich procentuální rozlišení. Na grafu je zřetelně vidět nejčastější a naopak nejméně častá odpověď. Je zde i na první pohled viditelný odlišný názor respondentek. Nejčastější odpovědí respondentek z N1 je možnost za c). Následně respondentky z N1 volily možnost za d). Poté byla v určitém množství zvolená odpověď za a). Nejméně se porodní asistentky z N1 vzdělávají v oblasti fyzioterapie. V N2 respondentky se aktivně zapojují do všech zmíněných typů tématik. Nejčastěji se shodují v tématech, jako je fyziologie a patologie těhotenství, porodu a šestinedělí. Druhou nejčastější volbou respondentek z N2 byla fyzioterapie. V neposlední řadě následovala homeopatie. Jisté množství respondentek z N2 se vzdělávají i v jiných tématikách. Pokud respondentky z N2 zvolily jinou možnost vzdělávání, jednalo se například o onkogynekologii, laktační poradenství a bylinky. Za nežádoucí nemusí být vnímáno, že se každá respondentka vzdělává v jiné tématice oboru porodní asistence. Zkušenosti a přínosné teoretické rady si mohou respondentky předávat i vzájemně.

Otázka č. 8 (N1 a N2): Umožňuje Vám zaměstnavatel se sebezvdělávat v oboru formou např. kurzů, seminářů či školení?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

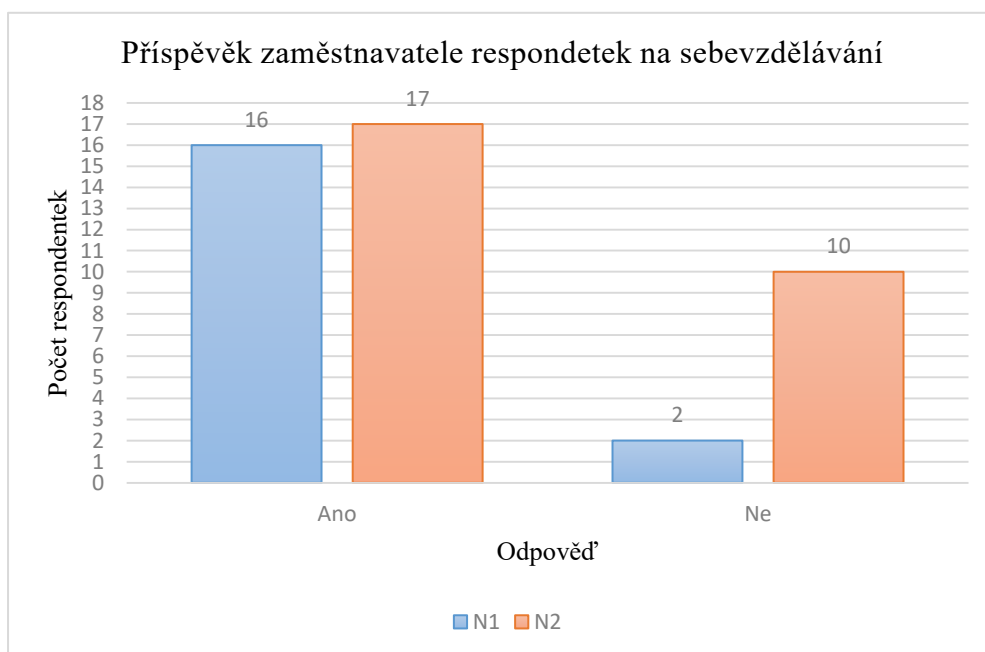
Obrázek 8 Možnost respondentek využít formy sebezvdělávání poskytnuté zaměstnavatelem (N1 a N2)

Prostřednictvím otázky č. 8 se zjišťuje fakt, zda zaměstnavatel umožňuje porodním asistentkám aktivně se vzdělávat v oboru. V obou případech se respondentky z obou dotazovaných nemocnic nejčastěji shodují, že jim zaměstnavatel umožňuje se aktivně vzdělávat ve svém oboru. Možnost za a) zvolilo všech 18 respondentek (100 %) z N1 respondentky z N2 zvolily zmíněnou možnost odpovědi 25x (93 %). Po jedné (2x 3,5 %) pak odpověděly respondentky z N2 na možnost b) a možnost c). V tomto případě je překvapivé, že některé respondentky neví, že jim zaměstnavatel umožňuje se sebezvdělávat. Tento fakt může mít negativní dopad na aktivní zapojení do rozvoje v oboru. Po konzultaci s vrchní sestrou pracoviště N2 jsou respondentky obeznámeny o benefitech možnosti vzdělávání. Respondentky z N2,

kteřé odpověděly mořnostě – nevěm ěi zaměstnavatel mi neumořňuje vzdělání, jsou řpatně informovaně. Vřsledky odpovědě jasně vypovědajě, ře zaměstnavatel v N1 aktivně podporuje respondentky v rozvoji celořivotněho vzdělání.

Otázka ě. 9 (N1 a N2): Přispívá Vám zaměstnavatel jistou finanění ěástku ohledně sebevzdělávání?

- a) Ano (jakou ěástku)
- b) Ne

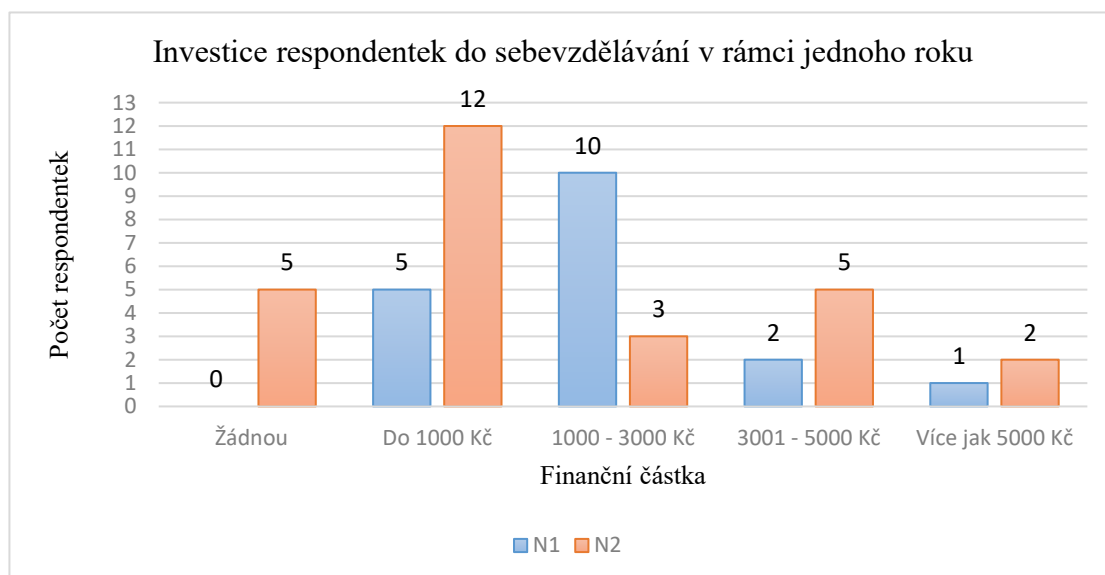
Obrázek 9 Mnořství respondentek, kterým přispívá zaměstnavatel v rámci sebevzdělávání (N1 a N2)

Dalří otázka se zabývá, zdali respondentkám přispívá zaměstnavatel jistou ěástku v oblasti sebevzdělávání. Respondentky z N1 a následně z N2 se ve velkě měře shodujě, ře jim zaměstnavatel přispívá jistou ěástku k sebevzdělání v oboru porodně asistence. Zaměstnavatel dle odpovědě 16 (89 %) respondentek přispívá jistou ěástku. 17 respondentek (63 %) z N2 taktěř odpovědělo, ře jim jejich zaměstnavatel na vzdělání jistou ěástku přispívá. Odpovědi byly rozřřeny o vřřší ěásti přispívajěící zaměstnavatelem. Respondentky v tomto přěpadě jednoznaěně odpověděly, ře zálezě na vřřce ceny kurzu ěi semináře a na jeho zaměření vřhledem k vykonávané přáci. V urěitých přěpadech zaměstnavatel proplatě celou ěástku za daný kurz. 2 respondentky z N1 (11 %) a 10 respondentek z N2 (37 %) odpovědělo, ře jim zaměstnavatel nepřispívá na sebevzdělání v oboru. Tato odpověď je zarážejěící. Zaměstnavatel jednoznaěně přispívá vřem zaměstnancům, nebo nikomu. Respondentky, kterě odpověděly

za b), nejspíše myslely, že jim zaměstnavatel přispívá tak malou částku, že to téměř nestojí za zmínku. Příspěvek od zaměstnavatele jednoznačně napomáhá jednak k zvyšování úrovně kvalitního vzdělání personálu, ale také právě tím napomáhá i rozkvětu celé nemocnice.

Otázka č. 10 (N1 a N2): Jakou finanční částku investujete sama ročně do sebevzdělávání?

- a) Žádnou
- b) Do 1000 Kč
- c) 1000–3000 Kč
- d) 3001–5000 Kč
- e) Více jak 5000 Kč

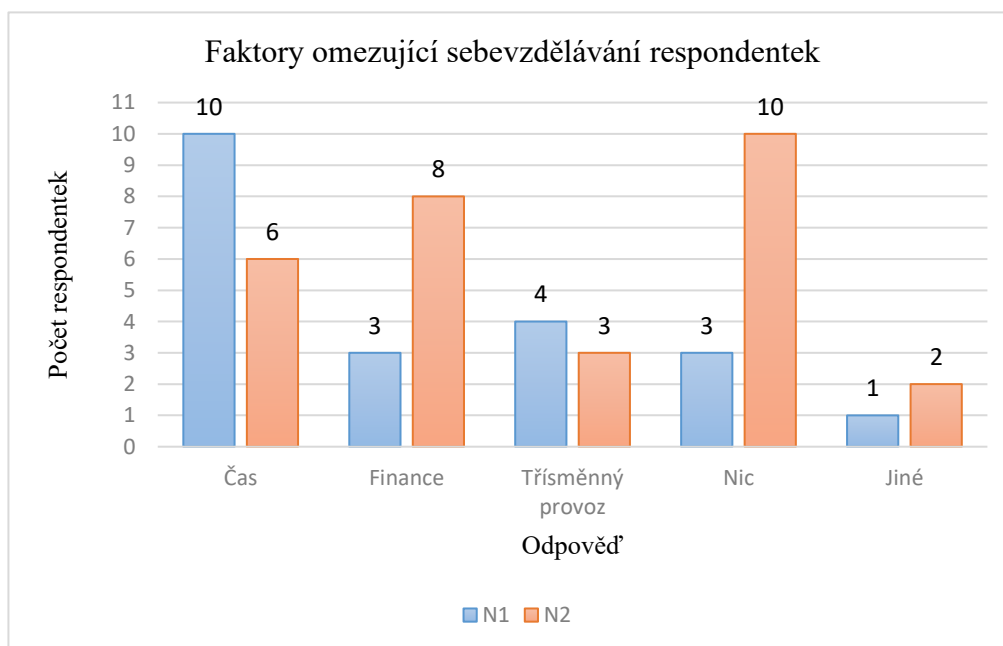
Obrázek 10 Výše investice do sebevzdělávání respondentek z N1 a N2

Otázka č. 10 zjišťuje, jakou částku do sebe investují respondentky ročně za vzdělávání. Odpovědi respondentek se liší. Nejčastěji do sebe porodní asistentky z N1 investují okolo 1000–3000 Kč. Tuto odpověď zvolila většina, a to 10 respondentek (55 %) z N1. Z N2 se nejčastější částka liší. Respondentky z N2 nejčastěji volily odpověď za b). Tuto možnost volilo 12 respondentek (44 %) z N2. Druhá nejčastější částka, kterou do sebe respondentky z N1 jsou schopné investovat je částka do 1000 Kč. Danou odpověď zvolilo 5 respondentek (28 %) z N1. Naopak výrazně vyšší částku 3001–5000 Kč zvolily 2 respondentky z N1 (11 %). 1 (6 %) respondentka z N1 zvolila velmi vysokou částku, a to částku více jak 5000 Kč ročně za sebevzdělávání. Ve stejné míře odpověděly respondentky z N2 na odpověď za a) a za d).

Tyto možnosti zvolilo 2x 5 respondentek z N2 (2x 19 %). Odpověď za c) zvolily 3 respondentky z N2 (11 %). A nejméně častou odpovědí v obou nemocnicích byla odpověď za e). 2 respondentky (7 %) z N2. Je pochopitelné, že možnost za e) je volená velmi málo. Tuto částku lze v současné době vnímat jako velmi vysokou. Je zde patrné, že existují rozdílné názory a různá míry ochoty obětovat vyšší částku na možnost sebevzdělání a zdokonalení se v oboru. Omezené množství respondentek je ochotno tak velké peníze investovat právě do vzdělání.

Otázka č. 11 (N1 a N2): Co vnímáte jako omezující v sebevzdělávání souvisejícím s Vaší profesí?

Volná možnost odpovědi

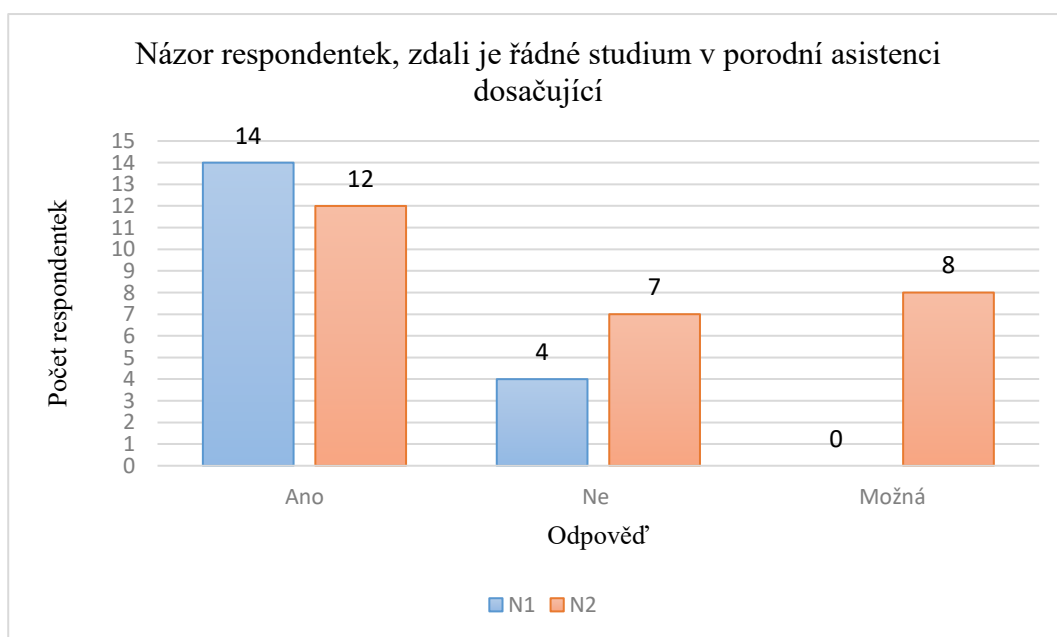
Obrázek 11 Omezující faktory v sebevzdělávání u respondentek z N1 a N2

Otázka č. 11 se týká omezujících faktorů v sebevzdělávání u dotazovaných porodních asistentek v pracovním procesu. Tato otázka měla možnost volné možnosti odpovědi. Nejčastěji respondentky z N1 uváděly, že hlavním úskalím, který ovlivňuje jejich zájem se sebevzdělávat, je čas. Tato odpověď byla v N1 zmíněná 10x. Velmi zajímavé a optimistické je, že na rozdíl v N2 jako nejčastější odpověď respondentky napsaly – nic. Je tedy velmi přínosné a správně nastavené, že tyto respondentky se mohou aktivně vzdělávat bez jakéhokoliv omezení. V tomto duchu se vyjádřilo taktéž 10 respondentek z N2. Velmi často respondentky uvádějí jako omezující práci ve třisměnném provozu, která má taktéž dopad na čas

respondentek. Volbu třísměnný provoz zmínily 4 respondentky z N1 a taktéž 4 respondentky z N2. Omezující prostředky jsou také finance či práce přesčas. Odpověď finance zvolily 3 respondentky z N1. V N2 velmi respondentky omezují v procesu sebevzdělávání finance. Tuto možnost napsalo až 8 respondentek z N2. 6 respondentek z N2 ovlivňuje čas. Odpověď práce přesčas bere jako omezující 1 respondentka z N1. Respondentky z N1, které nic v možnosti sebevzdělávání neomezuje, jsou pouze 3. Záleží zde určitě na určených prioritách a věku odpovídajících respondentek. Jedna respondentka z N2 zmínila, že ji ovlivňuje přístup kolektivu. Taktéž jedna respondentka z N2 zvolila jako svoji odpověď ztrátu volného času. U jedné respondentky z N2 bylo zmíněno, že vliv má malá dostupnost seminářů. Z výsledků šetření u otázky č. 11 je patrné velké množství faktorů ovlivňujících respondentky se sebevzdělávat. Tato fakta budou brána v potaz pro následný návrh, který povede ke zlepšení omezujících prostředků systému vzdělávání.

Otázka č. 12 (N1 a N2): Myslíte, že je vzdělávání porodních asistentek během řádného studia dostačující?

- a) Ano
- b) Ne (proč, v čem)
- c) Možná

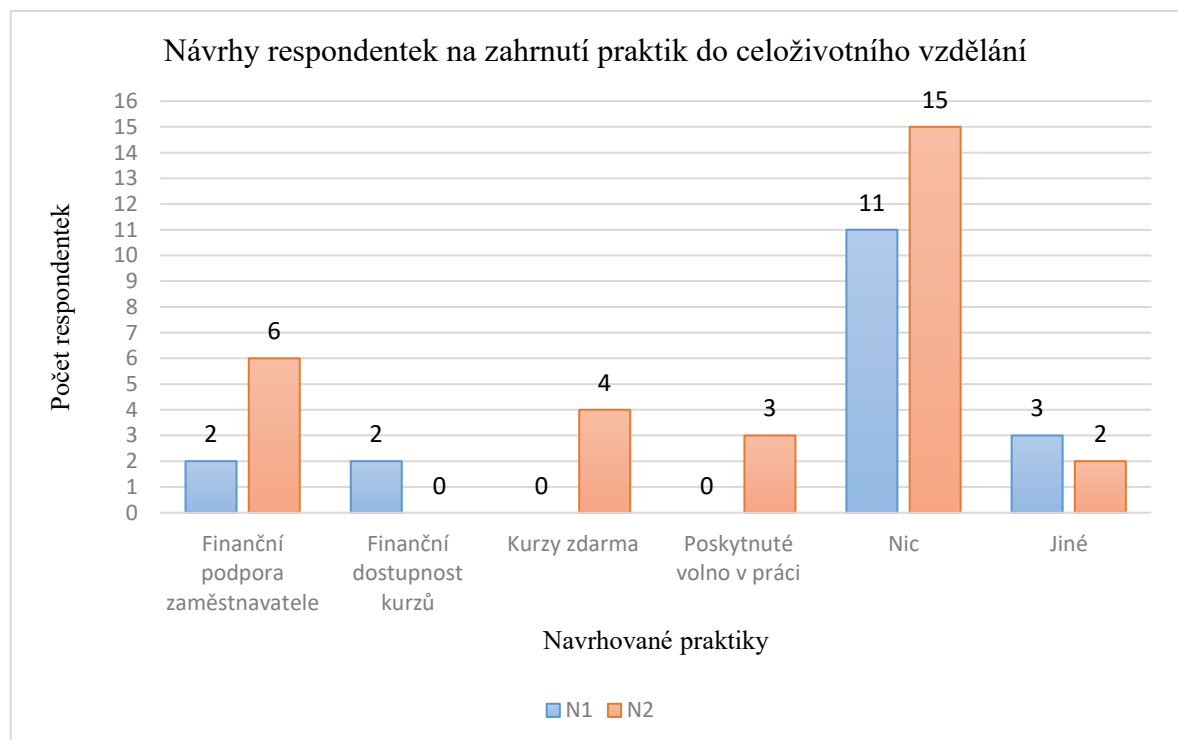

Obrázek 12 Názor, zdali se respondentky (N1 a N2) domnívají, že je vzdělávání během řádného studia pro PA dostačující

Otázka č. 12 se ptala respondentek, zdali si myslí, že je vzdělávání porodních asistentek během řádného studia dostačující. V případě respondentek z N1 byly zvolené pouze jasné odpovědi ano, či ne. Nejčastější odpovědí respondentek z N1 a N2 si myslí, že je řádné studium porodní asistence pro porodní asistentky dostatečné. Možnost za a) zvolilo až 14 respondentek z N1 (78 %) a 12 respondentek (44 %) z N2. Některé respondentky se však dle výsledků domnívají, že studium není dostatečné. Odpověď za b) zvolily 4 respondentky (22 %) z N1 a 7 respondentek (26 %) z N2. Váhající odpověď za c) zvolily pouze respondentky z N2, a to v míře 30 %, což je 8 respondentek. Při zvolené odpovědi za b) respondentky z obou tázaných nemocnic dodaly, že je velmi užitečná nabytá praxe, samostatná péče bez odborného dohledu či málo kvalitní teoretické znalosti získané během studia porodní asistence. Je však optimistické, že většina odpovídajících respondentek se shodla, že je studium porodní asistence dostatečné.

Otázka č. 13 (N1 a N2): Jaké podmínky se domníváte, že by mělo zahrnovat celoživotní vzdělávání?

Volná možnost odpovědi

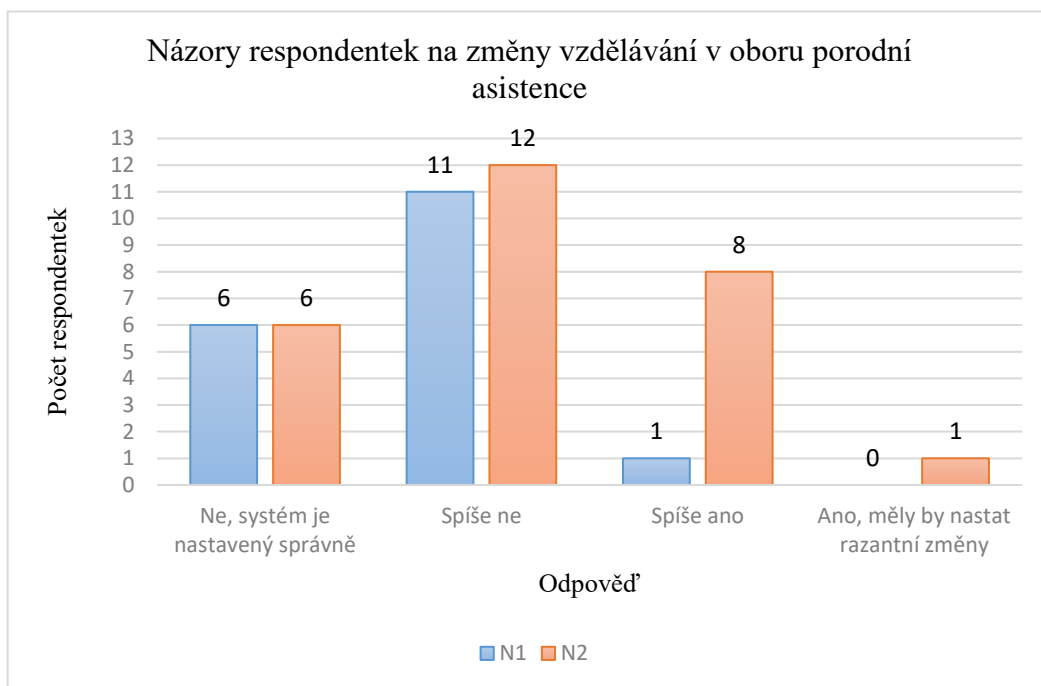

Obrázek 13 Návrhy respondentek z N1 a N2, co by mělo zahrnovat celoživotní vzdělávání

Poslední otevřená otázka v rámci průzkumné části této diplomové práce je otázka č. 13. Tato otázka se aktivně táže respondentek, jaké podmínky by podle nich měla obsahovat forma celoživotního vzdělání. Jelikož mohly respondentky svobodně odpovídat i formou vícenásobné odpovědi, není zde vyhodnoceno procentuální zastoupení. Nejčastější odpovědí respondentek v N1 a N2 byla odpověď – nic. Takto odpovědělo celkem 11 respondentek. Dle názoru 15 respondentek z N2 by neměly nastat žádné změny a vše nastavené je v pořádku. Další velice častá odpověď respondentek byla – větší finanční podpora od zaměstnavatele. V N1 takto odpověděly 2 respondentky a v N2 6 respondentek. Jakožto další odpověď u zmíněné otázky zaznělo, že by měla nastat lepší finanční dostupnost kurzů či seminářů. Z N1 takto odpověděly 2 respondentky a 4 respondentky z N2 si dokonce myslí, že by měly být kurzy zcela zdarma. V neposlední řadě 1 respondentka z N1 tvrdí, že by měla být umožněna praxe i v jiném zdravotnickém zařízení. Poslední respondentka tázaná z N1 poukazuje na podmínku zpětného navracení systému kreditů. Z nemocnice č. 2 jsou obsaženy i odpovědi, jako je například, že by vzdělání mělo být zahrnuto do odpracovaných hodin. Je zde také zároveň názor, že by měly být kurzy dostupné online. 3 respondentky z N2 taktéž tvrdí, že pokud se mají celoživotně vzdělávat, měl by jim zaměstnavatel zajistit pracovní volno. Nechtějí tedy, aby se vzdělávaly ve svém volném čase. Nejčastější odpovědí byla odpověď – nic. Respondentky jsou nejčastěji přesvědčeny, že nastavený systém je v pořádku a na systému sebevzdělávání by nic neměnily. Respondentky jsou taktéž v tomto směru velmi často limitovány financemi. Je zde tedy jasný důkaz toho, že pokud by zaměstnavatel přispíval větší částku k sebevzdělávání, nastaly by velké změny k postoji a ochotě respondentek se aktivněji sebevzdělávat.

Otázka č. 14 (N1 a N2): Myslíte si, že by měly nastat změny ve formě vzdělávání v oboru porodní asistence?

- a) Ne, systém je nastavený správně
- b) Spíše ne
- c) Spíše ano
- d) Ano, měly by nastat razantní změny

Obrázek 14 Názor respondentek na změnu ve formě vzdělávání (N1 a N2)

Poslední otázka č. 14 se táže respondentek, zdali si myslí, že by měly nastat změny ve vzdělávání v oboru porodní asistence. Respondentky z N1 a N2 se ve velké míře domnívají, že je systém téměř bez chyby a spíše by nic neměnily. Zmíněnou možnost za b) zvolilo 11 respondentek (61 %) z N1 a 12 respondentek z N2 (44 %). Vyplývá z toho tudíž, že se domnívají, že je systém až na pár nedokonalostí nastavený v pořádku. Druhá nejčastější odpověď respondentek z N1 byla za a). Tuto možnost si myslí 6 respondentek (33 %) z N1. Naopak druhá nejčastější odpovědí respondentek z N2 byla možnost c). 8 respondentek z N2 (30 %) si myslí, že by měly nastat jisté změny ve formě vzdělávání. 1 respondentka z N1 (6 %) zvolila možnost za c). Když byla položena doplňující otázka: V čem by měly nastat změny? Na doplňující otázku, která zjišťuje, v čem by měly nastat změny, zmíněná respondentka uvedla, že by měly mít porodní asistentky větší kompetence na oddělení šestinedělí a na porodních sálech. Odpověď za d) nezvolila žádná odpovídající respondentka z N1. Třetí nejčastější možnost odpovědi z N2 zvolilo 6 respondentek (22 %). Tyto respondentky si jasně myslí, že je systém nastavený bezchybně. Naopak jedna respondentka z N2 (4 %) se domnívá, že je systém nastavený špatně a měly by nastat razantní změny. Respondentky z N2, které odpověděly možností za c) či za d), svoji možnost odpovědi doplnily. Zmínily, že by během studia mělo být zavedeno více praxe a teoretických předmětů. Dále uvádějí, že by bylo vhodné zajistit, aby na odbornou praxi docházely studentky v doprovodu s učitelem či mentorkou, která jim bude po celou dobu praxe k dispozici.

V neposlední řadě je zde námět, aby docházelo více k holistickému přístupu a k teorii zaměřenou na fyzioterapii. Náměty od respondentek z N1 a N2 jsou velmi zajímavé a poslouží jako návrh pro zlepšení formy vzdělávání, které je doposud mohlo ovlivňovat.

9 DISKUZE

Tato diplomová práce je věnovaná problematice vzdělávání porodních asistentek v pracovním procesu. Diplomová práce zjišťuje, zdali respondenty uvažují o další formě prezenčního či kombinované formě studia, dále zjišťuje, jak často a jakou nejčastější formou a v jaké problematice se sebevzdělávají porodní asistentky v pracovním procesu. V neposlední řadě diplomová práce zjišťuje, zdali respondentkám zaměstnavatel umožňuje se sebevzdělávat, a následně vysvětluje, zdali zaměstnavatel respondentkám přispívá jistou finanční částku, a následně zkoumá její výšku. Poté identifikuje současné podmínky celoživotního vzdělávání, ale také omezení, která mohou během pracovního procesu nastat. Dále nastiňuje návrhy změn ve vzdělávání se v oboru porodní asistence. Data jsou získána formou nestandardizovaného dotazníku ve dvou krajských nemocnicích Kraje Vysočina. Dotazníky vyplnily respondentky z porodních sálů, oddělení šestinedělí a gynekologie. Průzkumná část této diplomové práce obsahuje hlavní průzkumný cíl, a to zjistit, zdali se porodní asistentky nadále vzdělávají i po řádném zakončení studia. Hlavní průzkumný cíl dle vyhodnocených výsledků v rámci vedení šetření za pomoci nestandardizovaného dotazníku jasně dokázal, že se porodní asistentky v pracovním procesu i nadále vzdělávají ve svém oboru. Dále průzkumná část obsahuje dva teoretické cíle, na jejichž základě byly stanoveny dvě průzkumné otázky. Teoretické cíle byly zjištěny a následné průzkumné otázky byly zodpovězeny. Téma vzdělávání v porodní asistenci je obsaženo ve více diplomových či bakalářských pracích. Jako jistý zdroj podpory pro zhotovení této diplomové práce posloužila například práce s názvem Historie vzdělávání porodních asistentek od Holínkové (2017). Poukazuje na kvalitu bakalářského vzdělání v oboru porodní asistence. Dále velmi jasně a přínosně shromáždila informace o historii vzdělání v porodní asistenci. Výsledný závěr poukázal na jasné zdokonalení vzdělání porodních asistentek od této doby. Diplomová práce od Holínkové (2017) přesně popisuje, jak se porodní asistentky začaly aktivně vzdělávat oproti historii. Porodní asistentky ve starověku vůbec neexistovaly. V průběhu let se porodů účastnily pouze zkušené ženy, které již rodily, jisté pomocnice, ale také šamani. V historii docházelo k velké úmrtnosti žen či plodu během porodu. Tento fakt jasně dokazuje, že obor porodní asistence je velmi důležitý, a je nutné, aby se v tomto oboru vyskytovaly pouze profesionálové, kteří mají konkrétní vzdělání. Další velmi přínosnou bakalářskou práci na téma profesní organizace porodních asistentek zhotovila Trtíková (2014). Zmíněná práce neobsahuje diskusi, ale v závěru jasně dokazuje potřebu organizací pro porodní asistenci, které vedou k celoživotnímu vzdělání. Trtíková (2014) ve své bakalářské práci velmi srozumitelně ucelila informace o profesních

organizacích pro porodní asistentky. Porodní asistentky tedy díky této bakalářské práci mohou mít přehled, jaké organizace se v České republice nacházejí. Po přečtení bakalářské práci od Trtíkové (2014) se porodní asistentky dozví, že se v ČR nacházejí organizace, jako je ČKPA, ČSPA a UNIPA. Tyto organizace velmi aktivně napomáhají při vzdělávání se v oboru porodní asistence. Organizace slouží také jako jistá opora pro budoucí porodní asistentky, tedy pro studentky oboru porodní asistence.

Průzkumná otázka č. 1: Jak často, v jaké podobě a v jakých tématech se oslovené porodní asistentky vzdělávají v rámci celoživotního vzdělávání?

K této průzkumné otázce č. 1 se váží tři otázky, a to konkrétně č. 1: *Jak často v roce využíváte formu celoživotního vzdělávání?*, č. 2: *Jakou formou se nejčastěji sebevzděláváte?* a č. 3: *Jakou tematikou se nejčastěji zaobíráte?*

Průzkumnou otázkou č. 1 jsem zjistila, že se porodní asistentky v pracovním procesu ze dvou krajských nemocnic Kraje Vysočina aktivně vzdělávají. Z dotazníkového šetření jasně vyplynulo, že velká většina respondentek se vzdělává častěji než 1x do roka (N1 44 %, N2 48 %). Tyto respondentky se nejčastěji vzdělávají 2x do roka. V průzkumném šetření taktéž vyšlo najevo, že se jisté respondentky vzdělávají 1x do roka (N1 28 %, N2 22 %). Jiné naopak vícekrát nežli 1x či 2x do roka (N1 28%, N2 30%). Nepřijde mi dostačující, že se respondentky vzdělávají nejčastěji pouze 1x do roka. Vzdělání je hybatel lidstva a je velmi důležité. Proto vzdělávat se je nutností každé porodní asistentky. Dle mého názoru, najít si čas na vzdělání nemůže být závažnou komplikací běžného života. Častěji forma vzdělávání je určité náročná, ale záleží na okolnostech a prioritách, které si respondentka určí. Pokud je respondentka aktivní a zajímá ji větší spektrum okruhů v oboru porodní asistence, je nutné, aby se zúčastnila více než jednoho kurzu, semináře či školení ročně. Jakožto nejčastější forma sebevzdělávání je u respondentek velmi oblíbená možnost účasti na seminářích či prezenčních kurzech. Výhoda osobního setkání se školitelem na semináři či kurzech je velká. Při prezenční účasti na kurzech je aktivita zúčastněných větší nežli na pasivní formě vzdělávání. Pokud je účastník přímo v kontaktu se školitelem, je větší možnost dotazů, otázek či poznámek ohledně problematiky probírané v danou chvíli. Jako další benefit prezenční účasti na kurzech, seminářích či školeních je aktivní spolupráce při následné ukázce jistých metod. Jako příklad uvedu kurz, kterého jsem se zúčastnila. Kurz nesl název Porod do vody. Po teoretickém úvodu následovala praktická ukázka následného vedení porodní asistentky porodu do vody. Zúčastnění si mohli vyzkoušet polohy, které lze zaujmout ve vody,

či následné náročnosti vedení porodu porodní asistentkou. Po praktické části následovala diskuze, která všechny zúčastněné velmi obohatila o další informace v tématice porod do vody. Následně velmi často respondentky využívají k zdokonalování se ve svém vlastním oboru pomocí virtuálních zdrojů. Virtuálními zdroji se myslí možnost internetu, webových stránek, závěrečných prací atd. Webové stránky jsou taktéž velmi obohacující v oboru porodní asistence. Velkou nevýhodou internetu však je, že zde neexistují žádné zábrany. Na internet v této době může kdokoliv napsat cokoliv. Pouze ověřené zdroje jsou tedy formou pro kvalitní vzdělání. Je tedy nutnost vymezit si čas a vyhledat si kvalitní zdroje, které porodním asistentkám dopomohou obohatit se o další zkušenosti a ne je naopak naučí nesprávné informace. V době internetu se velmi omezila možnost vzdělávat se pomocí knižních zdrojů. 21. století překypuje dostupností informací pomocí virtuálních zdrojů. I přes tuto domněnku však vznikají kvalitní knižní zdroje, které efektivně napomáhají porodním asistentkám se sebevzdělávat. Průzkumné šetření odhalilo, že i v tomto případě se právě za pomoci knižní literatury respondentky vzdělávají. Témata, kterými se respondentky zaobírají, jsou různá. Každá respondentka upřednostňuje jiné možnosti ve svém oboru. Dle shrnutí jsou uváděna témata, jako je například fyziologie těhotenství/porodu/šestinedělí nebo naopak patologie těhotenství/porodu/šestinedělí. Co se týče fyziologie těhotenství, porodu či šestinedělí, je zde zmíněno velmi širokospektré téma. Vzdělávání respondentek je v tomto případě velmi obsáhlé. Respondentky se mohou například zabývat předporodní péčí o ženy, masážími pro těhotné, správně zvoleným cvičením pro těhotné či ženy po porodu. Dále se můžou respondentky vzdělávat v oblasti správnosti vedení fyziologického porodu či následné péči porodní asistentky o ženu v šestinedělí. Patologie je opakem fyziologie a je nutností každé porodní asistentky stejně kvalitně znát fyziologii taktéž i patologii mateřství. Vzdělání v oblasti patologie těhotenství, porodu či šestinedělí je rovněž velmi bohaté na cenné informace pro porodní asistentky. Pro zajímavost v diplomové práci uvádím pár příkladů, v jakých tématech se porodní asistentky vzdělávají právě v této oblasti patologie mateřství. Do problematiky patologie lze zahrnout i komplikace léčby jizvy či jiného porodního poranění, proto se porodní asistentky mohou vzdělávat i v takovýchto tématech. Je nutné zmínit i velmi důležité téma, jako je spontánní potrat, zamlklé těhotenství či jiná patologie, která vede k doporučenému ukončení těhotenství. Takové téma je v profesy porodní asistentky stejně důležité jako fyziologie a každá porodní asistentka by se i v tomto okruhu měla aktivně zapojit do sebezdokonalení. Témat, která je možné zkoumat, je velké množství. Zmíněná témata jsem čerpala z webové stránky UNIPA. Z historie víme, že porodní báby dříve využívaly v oboru porodnictví velmi často homeopatii, bylinky a celkově alternativní metody.

Tyto metody se do současnosti postupně vrátily. Porodní asistentky nyní ve svém pracovním procesu využívají různé typy olejů, směsí bylinek či přírodních vůní. Tyto metody slouží jako nefarmakologické metody úlevy rodičce od bolesti. Porodní asistentky se v tomto případě snaží ulevit ženě od bolesti či jí i v dalších případech pomoci alternativně bez pomoci použití léků. Kromě homeopatie se mezi alternativní techniky využitě během mateřství řadí také možnost využití technik rebozo, hydroterapie, muzikoterapie a jiné. V neposlední řadě se dané respondentky vzdělávají v oblasti fyzioterapie, laktace či onkogynekologie. Fyzioterapie a obor porodní asistence spolu velmi úzce souvisí. Správně edukovat ženu po porodu v oblasti cvičení zpevnění pánevního dna je již denní rutina porodních asistentek na oddělení šestinedělí či v komunitní péči. Informovanost ohledně laktace je bezpochyby součástí vědomostí každé zkušené porodní asistentky. Laktační poradenství je velmi často umožněno v každé větší nemocnici. Metody i v této tématice však postupují aktivně kupředu, a proto v tomto okruhu je nutnost se důkladně vzdělávat a učit se nově vzniklým metodám v laktačním poradenství.

Dříve, když byl nastavený systém kreditů, byla jasně nastavená forma sebevzdělávání. Nyní je kreditový systém zrušen, a proto jsou nároky na sebevzdělání více benevolentní. Každá porodní asistentka se musí vzdělávat a zaměstnavatel by měl na tento úkon dohlížet. Zaměstnavatel by však měl taktéž své zaměstnance motivovat a podporovat k sebevzdělání. Motivovat by zaměstnavatel měl jednak finančně, ale i psychicky.

Veselá (2020) ve své diplomové práci uvádí, že je motivace tak důležitá, že slouží k nárůstu výkonu i pracovitosti v oboru. Veselá ve své diplomové práci taktéž pokládá otázku, zdali se porodní asistentky věnují tématu porodní asistence i mimo práci. Z výsledků jasně vyplynulo, že se porodní asistentky taktéž v oboru velmi často vzdělávají pomocí seminářů, přednášek či kurzů. Velmi zajímavé je, že v diplomové práci, která nese název Vnímání profese porodní asistentky, je taktéž zahrnuto, že velmi často porodní asistentky ke svému vzdělání využívají formu článků. Názorově s diplomovou prací od Veselé (2020) souhlasím. Motivace je velmi důležitá a vede k určité větší chuti zaměstnanců se aktivněji sebevzdělávat. Pokud vedení pozitivně povzbuzuje své zaměstnance v rámci vzdělání a informuje je o přesných výhodách kvalitního vzdělání, má tento fakt velmi pozitivní dopad na přístup porodních asistentek se sebevzdělávat.

Půlpánová (2021), psala diplomovou práci na téma Zátěžové situace v práci porodní asistentky. Půlpánová zkoumala zátěžové situace porodních asistentek a následně vyhodnocovala daná fakta. Dle mého názoru právě zátěžové či jinak stresové situace mohou značně ovlivnit

následnou formu celoživotního vzdělání porodních asistentek. Zátěžové situace mohou mít různý charakter a míru intenzity. Je však jisté, že i všechny okolnosti mohou značně ovlivnit chuť a postoj se právě v tento moment vzdělávat. Dle výsledků průzkumu vedeného Půlpánovou je velmi přínosná i metoda supervize. Jako jisté východisko se značí metoda PEER systém. PEER systém slouží ke vzájemné pomoci mezi lidmi, kteří mohou využívat službu zaobírající se duševním zdravím. Je velmi důležité o svých problémech hovořit a snažit se je jistým způsobem eliminovat. Tato doba je velmi benevolentní a je naprosto v pořádku přiznat si, že člověk potřebuje pomoci řešit právě vzniklou zátěžovou či stresovou situaci. Zátěžové anebo stresové situace v jistých případech nelze zcela odstranit. Je ale velmi vhodné je alespoň minimalizovat. Pokud se jedná o stresové faktory, je nutností nalézt vyvolávající stresor, následně jej odstranit nebo se mu snažit ve velké míře vyhnout.

Každá porodní asistentka by se měla aktivně podílet na zdokonalování se v oboru. 21. století je ve značné míře stoletím inovace a zdokonalování se v seberozvoji. Proto pravidelné vzdělávání minimálně 1x ročně je nezbytným předpokladem kvalitně poskytované péče v porodní asistenci. Regulované povolání není možnost vystudovat a pak své dovednosti a vědomosti dále nerozvíjet a žít pouze z jisté podstaty. Metody a možnosti poskytování péče v porodnictví se mění téměř každý rok a je nutností porodních asistentek se kvalitně vzdělávat a zdokonalovat se v nových poznacích oboru porodní asistence.

Průzkumná otázka č. 1 byla zodpovězena. Z výsledků jasně vyplynulo, že se porodní asistentky v pracovním procesu z dotazovaných nemocnic aktivně vzdělávají. Nejčastěji se respondentky vzdělávají více než 1x do roka. Velmi často se také respondentky vzdělávají 1x ročně či více než 2x ročně.

Průzkumná otázka 2: Jaké jsou názory dotazovaných porodních asistentek na zavedený systém celoživotního vzdělávání a jeho konkrétní podmínky?

K průzkumné otázce č. 2 se vztahuje jedna hlavní otázka, a to č. 13: *Jaké podmínky se domníváte, že by mělo zahrnovat celoživotní vzdělávání (volné možnosti odpovědi)*. K této otázce se může zařadit i otázka č. 11: *Co vnímáte jako omezující v sebevzdělávání souvisejícím s Vaší profesí?*

Průzkumná otázka č. 2 ve velké míře potvrdila, že dané respondentky by na systému celoživotního vzdělávání neměnily nic. Tato fakta se ve značné většině potvrdila u respondentek z N1 a N2. Tyto respondentky se domnívají, že aktuální podmínky celoživotního vzdělávání jsou nastaveny v pořádku. Dle průzkumného šetření neshledaly respondentky žádné námítky,

kteře by mohly systém celořivotního vzdělávání zlepřit. Další respondentky se velmi často shodují, ře by měly nastat změny ve finančním příspěvku od zaměstnavatele. Velice často respondentky vnímají jako omezující vysokou cenu kurzu či semináře. Dle informací volně dostupných na webových stránkách příslušných organizací pro porodní asistentky se cena kurzů či seminářů liří. Ceny kurzů se pohybují řádově v tisících korun. Porodním asistentkám jsou však umožněny i kurzy, které jsou cenově dostupnějši. Záleží na okruhu a podmínkách řkolitele, který daný kurz organizuje. Správně zvolená výře příspěvku pro zaměstnance by mohla značně ovlivnit realizace při sebevzdělávání porodních asistentek v pracovním procesu. Respondentky si v tomto případě myslí, ře je systém celořivotního vzdělání nastavený správně, ale jsou finančně limitovány. Finance jsou velmi důležitou součástí lidského řivota, proto je pochopitelné, ře pokud není finanční ohodnocení dostatečné, je porodní asistentka nucena se ve vzdělávání omezit. V neposlední řadě respondentky k tématu celořivotního vzdělávání vyjadřují názor, ře je malá dostupnost kurzů či seminářů. Tento fakt byl, prozkoumám pomocí organizací porodní asistence (UNIPA, ČKPA, ČSPA). Dle dostupných informací na webových stránkách daných organizací je množství kurzů v České republice dle mého názoru dostatečné. Například organizace UNIPA dokonce nabízí při zaregistrování se do organizace včasné oznámení konání daného kurzu, tudíž se problému menři informovanosti respondentek o nedostatečném množství kurzů může včasně předejít. Pokud si respondentky či ostatní porodní asistentky otevřou internet a začnou se aktivně zajímat o dění v oboru porodní asistence, zjistí, ře množství kurzů je takéž dostatečné. Možné je, ře respondentky, které takto odpověděly, mají na mysli malé množství kurzů v dané problematice. Pokud nastal tento problém, je velmi individuální, jak v tomto případě postupovat. Porodní asistentky se mohou dále v jisté problematice vzdělávat samostatně pomocí kniřní formy nebo jiných zahraničních zdrojů. Doba postupuje neuvěřitelně dopředu a metody, které se již v zahraničí aplikují, se do České republiky teprve pomalu přesouvají. U této otázky jsou zmíněny i odpovědi, jako jsou například umožnění praxe v jiném zařízení, kurzy online, kurzy zdarma, zajiřtění započítání kurzu do odpracovaných hodin nebo také zajiřtění pracovního volna v rámci vzdělávání. Poslední respondentka se domnívá, ře by se měl vrátit zpět systém kreditů. Možnost vykonávání praxe v jiném zdravotním zařízení je určité brána jako velký přínos pro kvalitní formu vzdělávání. Každá nemocnice má odlišně nastavená pravidla ohledně péče porodních asistentek o řeny během těhotenství, porodu a řestinedělí. S touto praktikou mám vlastní zkušenost. Pracovala jsem v jiné krajské nemocnici, než pracuji doposud. Zkušenosti, která mi předeřlé pracoviřtě poskytlo, byly velmi obohacující a vnímám je velmi kladně. Vystává tedy otázka, jak by se mohla nastavit forma celořivotního vzdělávání.

Názor porodních asistentek, že by kurzy měly být zcela zdarma, je téměř nemožný. Na každý kurz je vynaloženo určité množství výdajů. Odpovědí na otázku, jakou tedy zvolit formu, by mohla být možnost kurzů vedená v online podobě, což je způsob již běžně aplikovaný do praxe. Tato možnost se intenzivně začala využívat v průběhu vypuknutí pandemie COVID 19. Jelikož byla snaha omezit osobní kontakt, ale naopak podpořit vzdělání, vznikla možnost online kurzů. Není zde tvrzeno, že ještě před pandemií tato možnost v České republice nenastala, je ale jisté, že kvůli pandemii se online metoda využívala velmi hojně. Dle vlastního uvážení si myslím, že se již ve velké míře online kurzy využívají, avšak prezenční účast je pro porodní asistentky přínosnější. Z výsledků však ve velké míře vyplynulo, že systém celoživotního je nastavený správně. Zbylé odpovědi respondentek poslouží jako návrh pro zlepšení v praxi. Pouze u jisté menšiny respondentek jsou známy faktory, které jim možnost celoživotního vzdělávání ovlivňují.

Omezující faktory mohou značně ovlivnit postoj k celoživotnímu vzdělání. Respondentky mohou cítit pouze povinnost se sebevzdělávat, nikoliv však chuť a nadšení pro poznání nových metod a různě daných inovací. Respondentky z N1 a N2 mají každá svůj vlastní názor k omezujícím faktorům ohledně vzdělání. Nejčastější zmíněnou odpovědí respondentek z N1 byl čas. Jak je zmíněno výše, čas velmi ovlivňuje formu vzdělání. Respondentky mimo pracovní proces musí zvládnout své osobní záležitosti. Je tedy pochopitelné, že volný čas tráví jiným způsobem nežli sebevzděláním. Respondentky z N2 naopak velmi pozitivně a překvapivě ve většině odpovědí zmínily, že není žádný faktor, který by je značně ovlivňoval ve zdokonalení se ve svém oboru. Je překvapivé, že některé porodní asistentky neomezují nic a některé naopak velké množství faktorů. Můj názor v tomto ohledu je ten, že si člověk musí jasně stanovit své priority. Je třeba naučit se vymezit si čas na vzdělání, zábavu a dané množství povinností či péči o rodinu. Pokud je to jen minimálně možné, tak tento přístup by mohl vést k většímu přizpůsobení se vzdělávat ve svém oboru. Samozřejmě je pochopitelné, že elán ke vzdělávání mají převážně mladší věkové kategorie. Neznačí to však, že ženy patřící do starší věkové kategorie se nerady vzdělávají. Tento fakt je uveden i v diplomové práci dle (Königová, 2013), který je porovnán viz níže. Respondentky ve starší věkové kategorii mají již velké množství zkušeností, které získaly během praxe v pracovním procesu. Zažily velké množství vypjatých situací a komplikací. Proto již velmi dobře ovládají krizové myšlení a následné řešení problémů. Absolventky porodní asistence tento děj teprve získají během pracovního procesu. Velmi častou odpovědí respondentek jsou finance. Finance jsou zmíněny také již výše a dále se navrhuje jejich mírné zvýšení v rámci příspěvku od zaměstnavatele. Pokud by zaměstnavatel

stanovil jistá pravidla, například určitý fond pro čerpání financí v rámci vlastního profesního rozvoje, vedlo by to k vyšší míře spokojenosti respondentek. Zajímavá odpověď na otázku omezujících faktorů je třísměnný provoz. Třísměnným provozem je chápána práce od 6:00-14:00, 14:00-22:00, 22:00-6:00. Značí to, že v porodnictví nemůže nastat kompletní volno. Většinou se ve zdravotnictví pracuje spíše na 12hodinové směny, tedy od 6:00-18:00 a od 18:00-6:00. Je tedy velmi náročné přijít domů zhruba v 19 hodin a s chutí se aktivně sebevzdělávat či vyhledávat nové kurzy ke zdokonalení se v oboru. Tento zjištěný fakt považuji za obtížný a náročný. Opět ale však záleží na rozložení priorit a nutností. V poslední řadě jedna respondentka zmínila, že ji značně demotivuje k sebevzdělávání pracovní kolektiv. Respondentka svoji odpověď rozvedla a zmínila, že pokud se účastní jistého kurzu, tak její kolegyně stále tento děj komentují. Bohužel komentáře jsou spíše negativního charakteru. Je určitě velmi nepříjemné naslouchat kolegyním negativní názor na aktivní sebevzdělávání. Nelze jednoduše navrhnout, co této respondentce doporučit, aby to pomohlo oprostít se od omezujícího faktoru vzniklého od názoru jejích kolegyň. Určitým řešením však může být motivace vedoucí k lepším a dokonalejším výsledkům sebe samotné, což může ulehčit názor ostatních kolegyň či nezávislých pozorovatelů.

Jelínková (2021) popisuje systém celoživotního vzdělávání u všeobecných sester. Její průzkum zaměřený právě na celoživotní vzdělávání jasně dokázal, že se značná většina respondentek aktivně celoživotně vzdělává. Zastávají tedy aktivní přístup k účasti na celoživotním vzdělávání. V diplomové práci od Jelínkové (2021) je taktéž obsaženo množství demotivačních faktorů, které vzdělávání zdravotníků ovlivňují. Mezi nejčastější patří nedostatek času či pracovní povinnosti. Tento fakt se tedy již opakuje i v této diplomové práci.

V diplomové práci na téma Vzdělávání a činnosti porodních asistentek dle legislativy ČR a EU je dle autora (Königová, 2013) u porodních asistentek s vysokoškolským vzděláním vyšší zájem o získání nových informací nežli u porodních asistentek s pomaturitním vzděláním, specializačním vzděláním či vyšším odborným vzděláním. Z těchto výsledků jasně vyplynulo, že respondentky s vysokoškolským vzděláním mají větší chuť a zájem učit se novým informacím. Tyto respondentky velmi rády pracují s novými informacemi a zajímají se o zdokonalení se v oboru. (Königová, 2013) rozvedla doplňkovou položku v jejím stanoveném dotazníku o důvody nevyužívání nových informací v rámci celoživotního vzdělání. Důvody jsou stejné jako v této diplomové práci. Nejčastěji se jedná o časové důvody, finance, motivaci, ale také obtížnou dostupnost zdrojů a nedostatečnou jazykovou vybavenost.

Dle celkového vyhodnocení, jaký mají respondentky názor na zavedený systém celoživotního vzdělávání a na jeho konkrétní podmínky, jsou daná jasná fakta. Velká většina respondentek se shodla, že je systém nastavený bezchybně a nic by v zavedeném systému neměnilo. Jisté názory (viz výše) však přinášejí návrhy na opatření, která by mohla vést ke zlepšení kvality vzdělávání. Průzkumná otázka č. 2 byla zodpovězena. Z výsledků ve velké míře vyplynulo, že porodní asistentky by nynější podmínky celoživotního vzdělávání neměnilo. Domnívají se tedy, že zavedený systém je nastavený v pořádku a žádné podmínky by neměnilo. Jsou zde obsaženy ale také názory, že by systém měl zahrnovat větší množství kurzů či seminářů, a naopak menší finanční zatížení pro respondentky.

Návrh, který by v budoucnu mohl vést ke zlepšení kvality celoživotního vzdělávání, přináší doporučení na vyšší finanční podporu od zaměstnavatele. Ve zkoumaných nemocnicích N1 a N2 by mohla nastat přesná pravidla či limit financí určených pro sebevzdělávání porodních asistentek. Jak je v této práci již zmíněno, bylo by vhodné nastavit pravidlo jistého fondu pro vzdělávání. Každá respondentka by měla mít určité množství financí, které může využívat pro vlastní rozvoj v profesi porodní asistence. Dle svého vlastního uvážení by mohla z fondu čerpat jistý obnos peněz za přesně stanovených podmínek. Podmínky by byly takové, že finance může využívat pouze v rámci sebevzdělávání. Následně po uskutečnění kurzu či jiné formy vzdělání musí potvrdit účast certifikátem o účasti či jiným potvrzením účasti. Výška financí, kterou by respondentkám měl zaměstnavatel přispívat, je diskutabilní. Každá respondentka má jiné názory a jiné nároky na absolvování kurzů. Jsem toho názoru, že částka by se měla pohybovat v rámci 3000–5000 korun ročně. Tento fakt by mohl také respondentky povzbudit účastnit se i více než 1 kurzu ročně. Pokud budou respondentky obeznámeny, že finance na možnost sebevzdělání jsou dostatečné, nebudou limitovány. Respondentky v daných nemocnicích by měly mít větší možnost informovanosti o probíhajících kurzech. Některé respondentky z daných nemocnic jsou i ve vyšší věkové kategorii a může je značně ovlivnit možnost vyhledání si dostupnost kurzů. Řešení, jak informovat respondentky o dostupnosti kurzů, je snadné. Vedoucí daného pracoviště by například jedenkrát za 2–3 měsíce shromáždila informace o plánovaných akcích na dané období a poskytla je na konkrétní oddělení. Kalendář konaných kurzů by pro lepší přehlednost mohl viset na určené nástěnce na oddělení či být celoplošně přístupný na nemocničním mailu či intranetu. Poté by v určitém časovém intervalu mohla vedoucí zjistit zájem respondentek o zmíněný kurz či seminář a následně pomoci s přihlášením či jeho realizací. Samozřejmě se dá oponovat tím, že pracovní vytížení vedoucího pracovníka, v tomto případě vrchní či staniční sestry, je obrovské.

Za zvážení tedy stojí návrh zajistit brigádníka nebo jiného dobrovolníka, který by tuto činnost vykonával. Velmi pozitivně by tuto aktivitu mohla vykonávat porodní asistentka, která je právě na mateřské dovolené. Finance, které ženy pobírají v rámci mateřské dovolené nebo později rodičovského příspěvku, nejsou příliš vysoké s ohledem na potřeby zabezpečení dítěte, velká skupina žen v této situaci hledá proto možnost přivýdělků z domova. Příležitost poskytovat svým kolegyním přesné informace o nadcházejících kurzech a jiných formách sebevzdělávání by mohla tedy být oboustranně velmi prospěšná. Jisté množství respondentek se domnívá, že jsou kurzy příliš drahé a měly by být levnější nebo zcela zdarma. Pro tuto situaci je velmi těžké najít jasný návrh pro zlepšení. Je jisté, že náklady na pořádání kurzů nejsou nízké. V současné době je velmi nákladné samotné pronajmutí prostoru, dále výška energií a v neposlední řadě i cena školitele. Finance poskytnuté školiteli jsou vždy velmi individuální. Školitelé aktivně vzdělávají porodní asistentky a obohacují je svými teoretickými a praktickými zkušenostmi, a je tedy naprosto pochopitelné je finančně ohodnotit. Ve značné míře sami školitelé absolvují nemalé množství vysokých škol, zahraničních kurzů, stáží a jiných obohacujících činností, které vedou k předávání kvalitních informací a zkušeností dalším porodním asistentkám, a vynakládají na to logicky mnoho duševních sil a finančních prostředků. Z toho vyplývá, že jejich práce musí být zaplacená. V mnohých případech navíc školitelé poskytují další dostupné informace k problematice či zprostředkovávají jinou formu zpětné vazby, což ještě více umocňuje výše zmíněnou nutnost jejich finančního ohodnocení. Kurzy zdarma tedy realizovat nelze.

10 ZÁVĚR

Vzdělávání v porodní asistenci je nutností každé porodní asistentky v pracovním procesu. Metody v tomto oboru se velmi často inovují a zdokonalují. Stejný důraz je obzvláště kladen na porodní asistentky. Jak je již v této diplomové práci připomenuto, nelze obor porodní asistence vystudovat a dále své vědomosti a dovednosti nerozvíjet. V oboru porodní asistence nelze žít a pracovat pouze z podstaty. V diplomové práci je obsažena teoretická část, ve které i nestranný pozorovatel pozná diametrálně velký rozdíl mezi vzděláváním v historii a vzděláváním v současnosti. Nastal zde neuvěřitelně velký pokrok, který je více než pozitivní. Historie vzdělávání popisuje vývoj v oboru porodní asistence od období pravěku přes starověk, středověk, raný novověk až po novověk. Teoretická část taktéž obsahuje podmínky vzdělávání oboru porodní asistence této doby. Diplomová práce popisuje podmínky bakalářského, případně navazujícího magisterského studijního programu. Práce jasně konstatuje, že aktuální podmínky pro vykonávání povolání porodní asistence je podmíněno absolvováním bakalářského studijního programu. Pouze tedy absolventka, který získá titul bakalář, smí vykonávat tuto profesi. Další teoretická část diplomové práce popisuje formu celoživotního vzdělávání v oboru. V této kapitole jsou shrnuty informace o sebevzdělávání a profesních organizacích porodních asistentek v České republice. V práci je zmíněno, že v České republice jsou doposud 3 profesní organizace, které napomáhají porodním asistentkám ve formě sebevzdělání a kompletní informovanosti v oboru. Organizace se aktivně zapojují do podpory vzdělávání porodních asistentek v pracovním procesu, ale také studentek v oboru porodní asistence. V poslední části teoretické části jsou obsaženy kompetence, kterými disponuje absolvovaná porodní asistentka v pracovním procesu. Podkapitola kompetencí obsahuje stanovenou vyhlášku a legislativní záležitosti týkající se daného oboru.

Průzkumná část této diplomové práce se zaměřuje na vzdělávání porodních asistentek v pracovním procesu. Byly zkoumány respondentky ze dvou krajských nemocnic po získání souhlasu s průzkumným šetřením od školy a daných pracovišť. Při realizaci průzkumné části byl stanoven hlavní cíl, a to zjistit, zda se porodní asistentky nadále vzdělávají i po řádném zakončení studia. Tento hlavní stanovený cíl dle shromáždění dat realizovaného průzkumného šetření jasně dokázal, že se oslovené respondentky ve většině případů vzdělávají i po řádně zakončeném studiu, rozsah a zaměření však nejsou sjednocené. Hlavní teoretický cíl byl splněn. Dále diplomová práce obsahuje dva průzkumné cíle, na které se následně váží dvě průzkumné otázky. 1.) Zjistit, jakou formou se oslovené porodní asistentky nejčastěji vzdělávají. 2.) Zjistit, jak porodní asistentky hodnotí současné podmínky celoživotního vzdělávání.

Průzkumné otázky se snaží zjistit, jak často, v jaké podobě a v jakých tématech se oslovené porodní asistentky vzdělávají v rámci celoživotního vzdělávání a jaké jsou názory dotazovaných porodních asistentek na zavedený systém celoživotního vzdělávání a jeho konkrétní podmínky. Na základě odpovědí na dané otázky, které jsou obsaženy v průzkumné části, mohlo dojít k jejich vyhodnocení a následné analýze výsledků. Průzkumné cíle a následné průzkumné otázky byly zodpovězeny.

Stručný návrh pro jisté zlepšení formy vzdělávání je uveden v diskusi (viz výše v kapitole 9). Návrh jasně říká, že jsou nutné určité změny v přístupu zaměstnavatele v podpoře vzdělání porodních asistentek pracujících v daném zařízení. Zaměstnavatel by měl porodním asistentkám poskytnout prostor se sebevzdělávat. Dále je vhodný větší finanční příspěvek k uskutečnění kurzů, seminářů či jiných forem vzdělání. Dle poskytnutých výsledků právě finance a čas jsou hlavními faktory, kterými jsou respondentky omezovány v procesu sebevzdělání. Protože zmíněný čas a finance jsou největším úskalím v problematice vzdělávání v porodní asistenci, shledávám jediné možné východisko v lepší organizaci času a v efektivnějším využívání financí. Jistými možnostmi zcela jistě disponuje zaměstnavatel, avšak největší snahu lépe si organizovat čas a nakládat s financemi musí projevit sama porodní asistentka.

Téma závěrečné práce se mi velice líbilo. Při realizaci této diplomové práce jsem byla nadmíru obohacena o velké množství informací. Ve velké míře mě velmi bavila realizace teoretické části, konkrétně historie. Vnímám jako nadmíru přínosné mít poznatky o počátcích a kořenech oboru porodní asistence. A je povznášející uvědomit si následný pokrok a nynější rozkvět tohoto krásného oboru. Psaním této práce jsem si ujasnila, ucelila a uvědomila pravidla pro studium porodní asistence a následné kompetence. Coby porodní asistentka v pracovním procesu považuji za nezbytné znát přesný popis svých kompetencí či následné formy studia.

11 POUŽITÁ LITERATURA

ČESKÁ KOMORA PORODNÍCH ASISTENTEK, Z. S. [online], (2013-2023) citováno 2022-12-08. Dostupné z: <https://www.ckpa.cz/ckpa/o-nas.html>

ČESKÁ KOMORA PORODNÍCH ASISTENTEK, Z. S. [online], (2013-2023) citováno 2022-12-08. Dostupné z: <https://www.ckpa.cz/ckpa/historie-ckpa.html>

ČESKÁ SPOLEČNOST PORODNÍCH ASISTENTEK [online], (2013-2023) citováno 2023-01-28. Dostupné z: <https://www.porodniasistentky.info/index.php/predsednictvo-cspa/>

ČESKÁ SPOLEČNOST PORODNÍCH ASISTENTEK [online], (2013-2023) citováno 2022-11-17. Dostupné z: <https://www.porodniasistentky.info/index.php/vysoke-skoly/>

DOLEŽAL, Antonín. *Od babictví k porodnictví*. Praha: Karolinum, (2001). ISBN 80-246-0277-6.

DOLEŽAL, Antonín. *Paměti porodníka*. Praha: Maxdorf, (2019). ISBN 978-80-7345-597-2.

GRACE Edwards, KYAKUWAIRE Hellen a SHARON Brownie. *Developing a work/study programme for midwifery education in East Africa: Midwifery*. [online], (2018), 59, str. 74-77. Dostupné z: doi:<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29396383/>

HOLINKOVÁ, Anna. *Historie vzdělávání porodních asistentek*. Olomouc, (2017). Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Doc. PaedDr. Marcela Musilová, Ph.D., Pedagogická fakulta

INTERNATIONAL CONFEDERATION OF MIDWIVES: Revidováno a přijato na zasedání Rady v Torontu [online],(2017) citováno 2022-12-02. Dostupné z: https://www.internationalmidwives.org/assets/files/definitions-files/2018/06/eng-definition_of_the_midwife-2017.pdf

JELÍNKOVÁ, Květuše. *Motivace všeobecných sester k celoživotnímu vzdělávání*. Brno, (2021). Diplomová práce. Masarykova Univerzita, Lékařská fakulta. Vedoucí práce PhDr. Marie Dvořáková, Ph.D.

KÖNIGOVÁ, Pavla. *Vzdělávání a činnosti porodních asistentek dle legislativy ČR a EU*. Olomouc, (2013). Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Věra Vránová, PhD.

KUTNOHORSKÁ, Jana. *Historie ošetrovatelství*. Praha: Grada, (2010) Sestra. ISBN 978-80-247-3224-4.

LENDEROVÁ, Milena. *Ženy s kufříkem a nadějí: porodní báby a asistentky v českých zemích od poloviny 19. do poloviny 20. století*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, (2019). ISBN 978-80-246-4475-2.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Vyhláška, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání: 39/2005 Sb.* [online], (2018), citováno 2022-12-07. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/14538/32102/Vyh%C3%A1%C5%A1ka-%C4%8D.-39-2005-Sb.-vezn%C4%9Bn%C3%AD-vyh%C3%A1%C5%A1ky-%C4%8D.-470-2017-Sb..pdf>.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků: 55/2011 Sb.* [online], (2022) citováno 2022-12-15. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2022/07/55-2011-aktualni-zneni.pdf>

PRAŽSKÝ, Bohumil. *Zdraví-euro.cz, Vzdělávání porodních asistentek dříve a dnes*, [online], (2013) citováno 2023-01-29. Dostupné z: <https://zdravi.euro.cz/clanek/sestra/vzdelavani-porodnich-asistentek-drive-a-dnes-470793>

PŮLPÁNOVÁ, Aneta. *Zátěžové situace v práci porodní asistentky*. Pardubice, (2021). Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií. Vedoucí práce Mgr. Markéta Moravcová, Ph.D.

ROZTOČIL, Aleš. *Moderní porodnictví. 2., přepracované a doplněné vydání*. Praha: Grada Publishing, (2017). ISBN 978-80-247-5753-7.

SLEZÁKOVÁ, Lenka, Martina ANDRÉSOVÁ, Petra KADUCHOVÁ, Monika ROUČOVÁ a Eva STAROŠTÍKOVÁ. *Ošetrovatelství v gynekologii a porodnictví. 2., přepracované a doplněné vydání*. Praha: Grada Publishing, (2017) Sestra. ISBN 978-80-271-0214-3.

TRTÍKOVÁ, Kateřina. *Profesní organizace porodních asistentek*. Brno, (2014). Bakalářská práce. Masarykova Univerzita, Lékařská fakulta. Vedoucí práce Mgr. Lenka Veselá.

UNIE PORODNÍCH ASISTENTEK [online], (2010-2023) citováno 2022-12-12. Dostupné z: <https://www.unipa.cz/o-nas/>

UNIE PORODNÍCH ASISTENTEK [online], (2010-2023) citováno 2022-12-12. Dostupné z: <https://www.unipa.cz/porodni-asistentky/pravo-a-legislativa/zakony-a-vyhlasky/>

VESELÁ, Nikola. *Vnímání profese porodní asistentky*. Pardubice, (2020). Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií. Vedoucí práce Mgr. Markéta Moravcová, Ph.D.

VODÁK, Jozef a Alžbeta KUCHARČÍKOVÁ. *Efektivní vzdělávání zaměstnanců. 2., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Grada, (2011) Management. ISBN 978-80-247-3651-8.

VRÁNOVÁ, Věra. *Historie babictví a současnost porodní asistence*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, (2007). ISBN 978-80-244-1764-6.

12 PŘÍLOHY

Příloha A – <i>Nestandardizovaný dotazník</i>	67

Příloha A – Nestandardizovaný dotazník

Vážené porodní asistentky,
jmenuji se Pavlína Tučková a jsem studentkou navazujícího magisterského studijního programu Specializace v porodní asistenci – Perioperační péče na Univerzitě Pardubice. V rámci studia píši diplomovou práci na téma – **Vzdělávání v porodní asistenci**. Diplomová práce obsahuje taktéž výzkumnou část, která poslouží k analýze dat ohledně vzdělávání porodních asistentek v oboru. Výzkumná část se skládá ze 14 otázek z možností jedné odpovědi nebo s volnou možností odpovědi. Chtěla bych Vás touto písemnou formou poprosit o zodpovězení otázek, které jsou zcela anonymní a je možnost od účasti v průzkumném šetření kdykoliv odstoupit.

Předem Vám velmi děkuji za zodpovězení všech otázek.

1. Jaký je Váš věk?
2. Jaká je délka Vaší praxe v oboru porodní asistence?
3. Jaké je doposud Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
 - a) Pomaturitní vzdělání
 - b) Vyšší odborná škola
 - c) Vysoká škola – Bc.
 - d) Vysoká škola – Mgr.
 - e) Jiné
4. Uvažujete o další formě prezenčního či kombinovaného typu studia?
 - a) Ano (jaké).....
 - b) Ne
 - c) Možná
 - d) Již studuji
5. Jak často v roce využíváte formu celoživotního vzdělávání?
 - a) 1x do roka
 - b) 2x do roka
 - c) Vícekrát (kolikrát).....
6. Jakou formou se nejčastěji sebevzděláváte (je možné označit více odpovědí)?
 - a) Nevzdělávám se
 - b) Literatura
 - c) Virtuální zdroje (weby, online kurzy, atd.)
 - d) Semináře, prezenční kurzy
 - e) Vzdělávání ve škole
 - f) Jiné

7. Jakou tematikou se nejčastěji zaobíráte (je možné označit více odpovědí)?
- a) Homeopatie
 - b) Fyzioterapie
 - c) Fyziologie těhotenství, porodu, šestinedělí
 - d) Patologie těhotenství, porodu, šestinedělí
 - e) Jiné
8. Umožňuje Vám zaměstnavatel se sebevzdělávat v oboru formou např. kurzů, seminářů či školení?
- a) Ano
 - b) Ne
 - c) Nevím
9. Přispívá Vám zaměstnavatel jistou finanční částku ohledně sebevzdělávání?
- a) Ano (jakou částkou)
 - b) Ne
10. Jakou finanční částku investujete sama ročně do sebevzdělávání?
- a) Žádnou
 - b) Do 1000 Kč
 - c) 1000-3000 Kč
 - d) 3001-5000 Kč
 - e) Více jak 5000 Kč
11. Co vnímáte jako omezující v sebevzdělávání souvisejícím s vaší profesí?
-
-
-
12. Myslíte, že je vzdělávání porodních asistentek během řádného studia dostačující?
- a) Ano
 - b) Ne (proč, v čem)
 - c) Možná
13. Jaké podmínky se domníváte, že by mělo zahrnovat celoživotního vzdělávání?
-
-
-

14. Myslíte si, že by měly nastat změny ve formě vzdělávání v oboru porodní asistence?

- a) Ne, systém je nastavený správně
- b) Spíše ne
- c) Spíše ano
- d) Ano, měly by nastat razantní změny

Pokud jste zvolila v předchozí otázce odpověď c) nebo d), napište volnou odpověď jaké změny:

.....

.....

.....

.....